

የሕይወት ፪ እይታዎች

የ21ኛው ክፍለ ዘመን ርእዮቶችና መጽሐፍ
ቅዱሳዊው ወርልድቪው

መልሳቸው መስፍን (ዶ/ር)

የቅጂ መብት - © መልሳቸው መስፍን - 2003
© Melisachew Mesfin - 2011

በክፍሉ ካልተጠቀሰ በስተቀር የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅ
የተወሰዱት በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ1962 ዓ.
ክታተመው አማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ነው።

የዘመን አቆጣጠርን በተመለከተ በክፍሉ ከልተጠቀሰ ወይ
በኢትዮጵያ ውስጥ ስለ ተከናወነ ድርጊቶች የሚናገር ከል
በስተቀር ዓመቶች አንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር ናቸው።

የመጀመሪያ አትም - 2003 ዓ.ም.
First printing - 2011

አስተያየት ቢጥርዎት፡-
ፖ. ሣ. ቁ. 31716
አዲስ አበባ

Email: onebmtm@yahoo.com

አበርክቶ

ይህን መጽሐፍ
በሁለተኛ ደረጃና በከፍተኛ ትምህርት ላይ ላሉ
የነገዋ ኢትዮጵያ
ቀጣይ ትውልድ
ሳበረክት በደስታና በእግዚአብሔር ቃል ምክር ነው።

«አንደ ክርስቶስ ትምህርት ሳይሆን፤
እንደ ሰው ወግና
እንደ ዓለማዊ
እንደ መጀመሪያ ትምህርት ባለ
በፍልስፍና
በክንቱም መታለል
ማንም እንዳይማርካችሁ ተጠበቁ
(ቆላ 2:8)።

ማውጫ

መግቢያ	7
ክፍል 1:- ወርልድቪድ.....	12
1.1 የሕይወት ሁለት አይታዎች.....	12
1.2 የወርልድቪድ ምንነት.....	14
1.3 የወርልድቪድ መለኪያዎች	18
 ክፍል 2:- መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆኑ ወርልድቪዶች.....	20
2.1 ዳርዊኒዝም.....	20
2.2 ናቹራሊዝምና ማቴሪያሊዝም.....	41
2.3 ሬላቲቪዝም.....	45
2.4 ሴኩላሪዝም.....	49
2.5 ሃውማኒዝም.....	53
2.6 ኢንዲቪዲዩዋሊዝም	56
2.7 ፖስት-ሞደርኒዝም	60
2.8 ባሕላዊ አምነት	68
2.9 ሕምላክ አሉ የሚሉ ሃይማኖቶች.....	72
 ክፍል 3:- መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪድ.....	75
3.1 አውነት.....	78
3.2 አግዚአብሔር.....	83
3.3 ፍጥረት.....	88
3.4 ለው.....	93
3.5 ደህንነት	97

3.6 መጽሐፍ ቅዱስ.....	10
3.7 ኢየሱስ ክርስቶስ.....	10
3.8 ዘላለም.....	11
ክፍል 4 ክርስቲያናዊ ምላሽ.....	12
4.1 ሰላይንስና ክርስትና.....	12
4.2 ለፖስት-ሞደርኒዝም.....	13
4.3 ለግሎባላይዜሽን.....	15
4.4 (አምላክ አለ) ለሚሉ ሃይማኖቶች.....	16
ማጠቃለያ.....	17
አባሪዎች	
አባሪ 1:- የወርልድቪዎች ማነጻጸሪያ.....	17
አባሪ 2:- የመሬት ዕድሜ.....	17
Glossary.....	18

መግቢያ

አምነት በሕይወት ለሚደረግ ተግባራዊ እንቅስቃሴ መሠረት ነው። አምነቱ ትክክል የሆነ ሰው ተግባሩም የተስተካከለ ይሆናል። የማዕዘን ድንጋይ ለሕንጻ ጥንዠፊና ጽናት እንደሆነ ትክክለኛ አምነትም ለፍሬያማ ተግባርና ለዘላለማዊ ሕይወት ነው።

ለዎች ስለ ሕይወትና ኑሮ ያላቸው አስተሳሰብ በአብዛኛው ከወላጅ፣ ከአያትና ከቅድመ አያት በተወረሰ አምነትና ልምምድ ላይ የተመሠረተ ሆኖ ይታያል። የአባቶችና የአያቶች አምነትና ልምምድ ስለሆነ እኔም አስተላለፍሁ፣ ማለት ቅንነትና የወገናዊነት ተዛምዶ ቢታይበትም ከወላጆች የተወረሰ ነገር ሁሉ ትክክል ነው ማለት አይቻልም።

በአሁኑ ዘመን ደግሞ የትምህርት መስፋፋትንና ዘመናዊነትን ተከትሎ ለዎች በተለይም ወጣቶች በማወቅም ይሁን ባለማወቅ በወርልድቪው! በሰይንስና በፍልስፍና ስም ብዙ አመለካከቶችን (እንደ ወረደ፣ ሲቀበሉ ይስተዋላል። ረጋ ብሎ ላያቸው አብዛኛዎቹ አመለካከቶች በመሳምት፣ በክህደትና በፍልስፋና ላይ የተገነቡ ጽኑ መሠረት የሌላቸው ናቸው። በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ቱምቢ ሲለኩም ያጋደሉና ለወዲያኛው የማይሆኑ፤ ሕንጻ መሰል፣ ግንባታዎች ሆነው ይገኛሉ።

ባለንበት ዘመን ስለ ወርልድቪው ዓይነቶች ማለብ አይቀሬ ተግባር ነው። ሁሉም ሰው ቢያውቀውም ባያውቀውም ሕይወትን የሚያይበት መነጽር፤ ኑሮን የሚቃኝበት «ቴሌስኮፕ» አለው። ትክክለኛ ወርልድቪው መያዝ በሕይወትና በሞት፣ በመንግሥተ ሰማይና በገሃነመ እሳት መካከል የሚኖር ምርጫን የማድረግ ያህል ነው ማለት ይቻላል። እውነተኛ የሆነ፣ ሕይወት ያለበት የትኛው ነው? ብሎ መጠየቅና ያንን መከተል ደግሞ አዋቂነት ነው።

በአንድ አገር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የወጣቶች አገልጋይ የሆኑት አንዲት ሴት ወጣቶች ከ16 ዓመት ዕድሜ በኋላ ወደ ቤተ ክርስቲያን መምጣት የሚቀንሱበትን ምክንያት ለማወቅ ትፈልግ

ነበር። በሀገሩ የትምህርት ሥርዓት መሠረት ተማሪዎች በ16 ዓመት ዕድሜአቸው 10ኛ ክፍል ስለሚደርሱ ስለ ኢየሱዊስን በጥልቀት የሚማሩበት ጊዜ ነው። አንዳንድ ክርስትናን የሚቃወሙ መምህራን ደግሞ አጋጣሚውን ተጠቅመው ክርስቲያን ተማሪዎችን ለይተው በማወቅ የበለጠ ጊዜ ወስደው ስለ ኢየሱዊስን ገለጽ ያደርጉላቸው ነበር። ከዚህ የተነሣ ጎበዝ ተማሪ ሆኖ የክርስቶስ ተከታይ መሆን አብሮ የሚሄድ አስከማይመስላቸው ድረስ ተማሪዎች ጥያቄ ውስጥ እንደሚገቡ ተገዝበዋል። የጥናቷ ውጤት ተማሪዎቹ በክፍል ውስጥ የሚሰጣቸውን ቲዎሪና አመለካከት ላይ ወረደው በመቀበላቸው መሆኑን አወቁት።

በአኛም አገር ቢሆን ይህ ዓይነት ክስተት የሚታይበት ሁኔታ አለ። ተማሪዎች ሁለተኛ ደረጃ ሲደርሱና በተለይም ዩኒቨርሲቲ ሲገቡ ድንገት ለተለያዩ ወርልድቪው ይጋለጣሉ። በተለያዩ የክህደት ነፋስ መንገዳገድና ማመንታት የሚታይባቸው ጥቂቶች አይደሉም። ከወዲያ ወገን ክህደትን መነሻ በማድረግ ከሚመጣው ውሽንፍር የተነሣ አንዳንድ ተማሪዎች ክርስቶስን መከተል ጎላ ቀርነት እስከሚመስላቸው ድረስ እምነታቸውን መደበቅ ይጀምራሉ። ሁሉ ሰው ልክ ነው፤ ሁሉም ለው ያለው አመለካከት ለራሱ ትክክል ነው። የሚለው የፖስት-ሞደርኒዝምና ሌላቲቪዝም ወርልድቪውዎች መሠረታዊ አመለካከት ሰዎች በክርስቶስ ያላቸው እምነት ለዓለም ሁሉ የተሰጠ የብርሃን ወንጌል መሆኑን እንዲጠራጠሩ ይጋብዛቸዋል። (መቼቻል) የሚለው የፖስት-ሞደርኒዝም አመለካከት ዋና ዓምድ ያንተው ከሌለው ስለማይበልጥ ክርስቶስን ተቀበል ብለህ ለሌለው መስበክ አይገባህም ይላቸዋል። ይህ ሁሉ ጥረት የጨለማው አለቃ ዲያብሎስ በእውቀትና በፍልስፍና አሳዕ ያመጣው የ21ኛው ክፍለ ዘመን የጨለማ አሠራር ነው።

የሶሻያሊዝም ርዕዮተ ዓለም ወደ ሀገራችን በገባበት በመን ይህ ጸሐፊ የዩኒቨርሲቲ ተማሪ ነበር። በምግብ አዳራሽ ውስጥ ራስን ዝቅ በማድረግ ስለሚበላውና ስለሚጠጣው ዋናውን ሰጪ ሕያው እግዚአብሔርን አመስግኖ መመገብ የተለመደ ነበር።

ርዕዮተ ዓለሙ እየገፋ መጥቶ በተለይ ርድገት በካብረት ከተባለው ዘመቻ መልስ አስተሳሰቡ በዩኒቨርሲቲው ውስጥ ሲፋፋም በተማሪዎች መካከል በክፍልም ሆነ በገቢ ውስጥ ሞቅ ያለ ክርክር ይደረግ ነበር፤ ተቃውሞውም እየበረታ ሄደ። ለአንዳንዶች በምግብ አዳራሽ ውስጥ ምግብ ለመመገብ ራስን ዝቅ አድርጎ እግዚአብሔርን በማመስገን መጀመሩ አነጋጋሪና አስፈሪ እንደሆነባቸው ግልጽ ነበር። ራስን ዝቅ አድርጎ በሰው ፊት መጸለይ ምን ያስፈልጋል? በልባችን ልናደርገው እንችላለን ያሉም ነበሩ።

እኔንም ቢሆን ነፋሱ አልተወኝም። በተለይ አንድ ቀን የማደርገውን የሚከታተሉኝ ሕብዮተኛ ወጣቶች ለምግብ ተሰልፌ በቆምሁበት መጥተው በኢየሱስ ክርስቶስ ስላለኝ እምነት አጥብቀው ሞጉቱኝ፤ ሞኝ አድርገውም ተሳለቁበኝ። አንተ የምታምነው ዶግማ/ በቂ ማስረጃ የማይቀርብበት እምነት ነው አለኝ። እነዚህ ወጣቶች በዙሪያዬ ስለ ነበሩ ምግብ ከወሰድሁ በጎላ ምን ማድረግ እንደሚገባኝ ማሰብ ጀመርሁ። ወጣቶቹ የሆነ ነገር ለማድረግ ለምሳሌ ምግቡን ከፊቱ ለማንሳት ወይም ሻይውን በእኔ ላይ ለመድፋት እንዳለቡ መሰለኝ። በዚህ ሁኔታ ውስጥ እያለሁ ማድረግ የሚገባኝን እንዳውቅ በውስጤ እጸልይ ነበር። በልቤም ታደርግ እንደነበረው አድርጎ የሚል የሚያጸና ድምጽ ሰማሁ። ከሚነፍሰው ነፋስ የተነሣ እየፈራሁ ቢሆንም ራሴን ዝቅ በማድረግ እግዚአብሔርን አመስግኜ በላሁ። ይህ የሆነው ከ3 አሥርተ ዓመታት በፊት ነው። ዛሬስ?

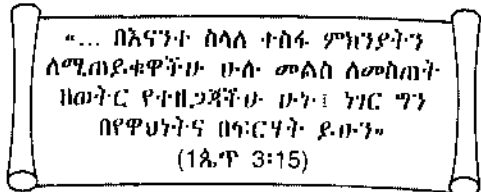
ዛሬም ቢሆን የእያንዳንዱን ክርስቲያን ተማሪ የእምነቱን መሠረት የሚፈትሽ የተለያዩ ዓይነት የወርልድቪው ነፋስ መንፈሱ አልቀረም። በጸና መሠረት ላይ የተገነባ ቤት ጽናቱ የሚታወቀው ነፋስ ሲነፍስ ጎርፍም ሲጎርፍ ነው። እግዚአብሔር ደግሞ ያጸናል።

ይህ መጽሐፍ የተዘጋጀው በተለይ ወጣት ክርስቲያን ተማሪዎች በአሁኑ ዘመን እምነታቸውን የሚፈታተኑትን እንደ ዳርዊኒዝም፣ ሌላቲቪዝም፣ ፖስት-ሞደርኒዝምና መሳሉ አምላክ-አልቦ ወርልድቪውዎች አበጥረው በመረዳት ክቡር የማዕዘን ድንጋይ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ያገኙትን የዘላለም ሕይወት አጽንተው

እንዲይዙ ለማበረታታት ነው። ስለሆነም ማወቅ፤ መዘጋጀት፤ መማረክ የሚሉ ሦስት ዓላማዎች አሉት።

ማወቅ፡- መጽሐፉ ቀዳሚ ዓላማ የሚያደርገው የመጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው ይዘት ምን እንደሆነ በማጤንና ክሌሎች አስተሳሰቦች ጋር በማስተያየት ልዩነቱን እንድታውቅ እንተን እንባቢውን መርዳት ነው። የምታምነውን ለምን እንዳመነህ ማወቅ በጣም እስፈላጊ ነው። የእምነትህን ጽናትና የመሠረቱን ጥንብ የሚፈትሽ ነፋስ በነፈስ ጊዜ ጸንተህ ለመቆም ይረዳሃል። ሐዋርያው ጳውሎስ 'የፈቃዱ እውቀት መንፈሳዊ ጥበብንና እእምሮን ሁሉ እንዲሞላባችሁ' (ቆላ 1:9) በማለት እንደጻፈው አንባቢው የእግዚአብሔርን መንፈሳዊ ጥበብ ለመረዳትና ስህተት ከሆነው ለመጠበቅ በሚገባ መታጠቅ አለባቸው።

መዘጋጀት፡- መጽሐፍ ቅዱሳዊ እመሰክረው የሚፈራው የወርልድቪው ዓይነት የለም። ስለ ሌሎች ወርልድቪዎች በግርዶሽ የሚኖር ሳይሆን የሚገባውን ያህል የሚያውቅና መልስ ለመስጠት የሚዘጋጅ ነው። ስለዚህ አንተ የምትለማውን ሁሉ በመጽሐፍ ቅዱሳዊ መነጽር እያየህ ብትመዝነው ሚዛን አይደፋም፤ ቀልሱ ታገኘዋለህ። እንዲሁም መጽሐፍ በእናንተ ስላለ ተስፋ ምክንያትን ለሚጠይቁዎችሁ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጁትሁ ሁኑ (1ጴጥ 3:15) እንደሚል ሳይንስና ዘመናዊነት በሚመስል ምድራዊ ጥበብ የተያዙ ለዎች ለሚያቀርቧቸው ጥያቄዎች በቂ መልስ ለመስጠት መዘጋጀት ይገባሃል።

መማረክ፡- ወንጌል እውነትና የማያሳፍር መሆኑን በማስተዋል (ሮሜ 1:16) በወንጌል ላይ ከፍ፣ ከፍ፣ ለማለት የሚፈልገውን በቃሉ እውነት በማፍረስና ለዎችን ለክርስቶስ ምርኮ አድርገህ ለማቅረብ (1ቆሮ 10:4-5) መነሳት ይገባል። አንባቢው በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ የተመሠረተና ወርልድቪው ገና ያልያዘህ ከሆነም በእየሱስ ላይ የተመሠረተ የክርስትና ሕይወት በጽኑ የማዕዘን ድንጋይ ላይ

እንደተመሠረተና ነፋስ እንደማያሰጋው ቤት መሆኑን በመረዳት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው እንዲኖርህ ለመምከር ነው።

ሁለተኛ ደረጃና ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ለዲስ ትምህርት የሚገርባቸው፤ ክሌሎች ቦታዎች ይልቅ እዲስ ነገር መናገርና መስማት የሚፈልጉ ፈላስፎች የሚገኙባቸው የዘመኑ አርዮስፋጎሶች (ሐዋ 17:17-24) ናቸው። ሐዋርያው ጳውሎስ እየሱስንና የትንሣኤውን ወንጌል እንደ ስበክላቸው ዛሬም ከሞት ስለተነሣው ስለ እየሱስ ክርስቶስ መስበክ ይገባል።

መጽሐፉ በእራት ክፍሎች የተከፈለ ነው። የመጀመሪያው ስለ ወርልድቪው ምንነት ያስረዳል፤ ሁለተኛው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆኑ ወርልድቪዎችን ያቀርባል፤ በክፍል ሦስት የመጽሐፍ ቅዱሳዊውን ወርልድቪው ዋና ርዕሶች ይዘረዝራል። በእራተኛው ክፍል መጽሐፍ ቅዱሳዊ ላልሆኑ ወርልድቪዎች እጠቃላይ ክርስቲያናዊ ምላሽ ቀርቧል። በመጨረሻም ክርዕሱ ጋር የተያያዙ አባሪዎች ተያይዘዋል።

አንባቢው እንደሚያስተውለው ከመጽሐፉ መጠን እንጻር በዛ ያሉ ማጣቀሻዎችና ዋቢ መጻሕፍት ይገኛሉ። አንዱ ምክንያት ርዕሱ ሳይንሳዊና ፍልስፍናዊ በመሆኑ በርካታ ማስረጃ ማቅረብ ስለሚገባ ነው። ሁለተኛው ደግሞ አንባቢዎች የቀረበውን መረጃ እርግጠኛነት ራሳቸው ከምንጩ እንዲያረጋግጡ ለማገዝና ቀጣይ ጥናት ማድረግ ለሚፈልጉ መንገዱን ለመሳየት ጭምር ነው።

ከዚህም ሌላ በመጽሐፉ ውስጥ በርካታ የእንግሊዝኛ ቃላትና ሐረጎች ንባባቸው በአማርኛ ፈጽላት ተጽፈው ለሚገኙ አንባቢዎችን ይቅርታ ለመጠየቅ እጠይቃለሁ። ይህ የተደረገው የአማርኛ አቻ ቃላቱ በአብዛኛው አንባቢ ዘንድ ገና የማይታወቁ እንደሚሆኑ በመገመት ሊሆን በሌላ በኩል ደግሞ ክርዕሱ እንጻር የተሻለ ግንዛቤ ይሰጠው ይሆናል በሚል ታሳቢነት ነው።

ይህን መጽሐፍ በረቂቅ ደረጃ በማንቀሳቀስ ጠቃሚ ሀሳብና አስተያየት የሰጠኝን ወንድም ንጉሤ ቡልቻን ክልብ አመስግናለሁ። እንዲሁም በርካታ ወገኖች ስለ ስሙኝ አስተያየት ላመሰግናቸው እጠይቃለሁ።

ክብር ለእግዚአብሔር ይሁን።

ክፍል 1:-

ወርልድቪው

1.1 የሕይወት ሁለት እይታዎች

ከሰው ትልልቅ ፍላጎቶች እንዲ ደስተኛ መሆን ነው። ደስታ ግን እንዴት ይገኛል? ደስታስ ማለት ምንድን ነው? ደስታ፡- ሳቅ! መዝናኛት፤ ብዙ ገንዘብና ሀብት ማግኘት ነውን? ደስታ ይህን ሊያዝነት ቢችልም ይህ ብቻ ግን አይደለም። ይህ ብቻ ቢሆን ኖሮ ሀብታም የሆኑ እንዳንድ ሰዎች በእንቅልፍ ማጣትና በጭንቀት ባልኖሩም ነበር።

ሰው ሰሕይወት ምንነት የሚለጠው ትርጉም በነገረው ዋናውንና ቀዳሚውን ነገር እንዲያውቅ ይረዳዋል። ገንዘብ ማግኘትን የሕይወቱ ዓላማ ያደረገ ሰው በሆነው መንገድ ሁሉ ገንዘብን ለማግኘት ይጥራል። እንዲሁም የመኖር ትኩረቱ ራሱ (እኔነቱ) ስሆነ ሰው የየዕለት ሀሳብና ጭንቀቱ ራሱን ማስደሰት ነው። ይህ ሕይወትን ከምድር አቅጣጫ ማየት ነው። ይህ «ምድራዊ» እይታ ነው።

በሕይወታችን ቀዳሚ ምኞት ሲሆን ሰለሚገባው ነገር መጽሐፍ ቅዱስ «...እስቀድማችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥት ጽድቁንም ፈልጉ...» (ማቴ 6:33) በማለት ይነግረናል። እግዚአብሔርን በማስቀደምና ስለ ጽድቁ በማሰብ መኖር ሕይወትን ከእግዚአብሔር በኩል ሆኖ ማየት ነው። ይህ «ሰማያዊ» እይታ ነው።

እግዚአብሔር ደስ እንዲለን ይፈልጋል። ፍጹም ደስታ የሚገኝበትን መንገድም እንከተል ዘንድ ይመክረናል (ዮሐ 15:11)። ሰው እውነተኛ ደስታና የሕይወት ትርጉም የሚያገኘው የፈጠረውን ሊያውቅና የተፈጠረበትን ምክንያት ሊገነዘብ ነው።

ሽክላ ሠራው የሚሠራውን ሽክላ ለምን እንደሚያበጀው ያውቃል። ሽክላው መጠየቅ ቢችል ኖሮ ሀሳቡን በነገረው ነበር። እንዲሁም እግዚአብሔር ለምን እንደ ፈጠረው ሰው ቢገነዘብ የሕይወትን ዓላማ ይረዳል። ሰውን የፈጠረ ሕያው እግዚአብሔር ማንነቱን

የሚገልጽና ሀሳቡን የሚያስታውቅ አምላክ ነው። ስለዚህ ሰው ሰሕይወቱ ትክክለኛ ትርጉም የሚያገኘው የፈጠረውን በማወቅና የእርሱን ሀሳብ በመረዳት ነው።

«ምድራዊ እይታ» እና «ሰማያዊ እይታ» ያልኛቸው እነዚህ ሁለት የእይታ ዓይነቶች የሰውን የሕይወት ዓላማና ዘላቂ አድራሻ የሚወስኑ፤ እኗሪን የሚመሩ፤ ለድርጊቱ እቅጣጫ የሚለጡ ገዢዎች ናቸው። ሰዎች እነዚህን የእይታ ዓይነቶች በጥቅሉ ወርልድቪው (ነዕረተ ዓለም) በማለት ይገልጻሉባቸዋል።

1.2 የወርልድቪው ምንነት

ወርልድ ቪው የሚለው ቃል ወለታነሻን¹ ከተሰኘ የጀርመን ቃል የመጣ ነው። ትርጓሜውም እንደ ሰው ስለ ዓለም (ወይም ስለ ሕይወት) ያለው አመለካከት ማለት ነው። ወርልድቪው ሰው በአእምሮው ውስጥ ስለ ዓለም፣ ስለ ራሱ፣ ስለ ሕይወት የሚኖረው አጠቃላይ አስተሳሰብ ነው²። ይህም እንደ ሰው ስለ አምላክ መኖርና ማንነት፣ ስለ ዓለም አፈጣጠር፣ ስለ ሕይወት መገኘት፣ ስለ መኖር ዓላማ፣ ስለ እውነት፣ ከሞት በኋላ ስለሚሆን ነገርና ሰተመሳሳይ ጥያቄዎች የሚለጠውን ምላሽ ወይም የሚኖረውን አመለካከት ያካትታል።³

ስለ ወርልድቪው ምንነት የተለያዩ ትርጉም ቢኖርም ከእንባቢው ጋር በጽንሰ ሀሳብ ደረጃ ለመግባባት እንዲቻል ጸሐፊው የሚከተለውን ትርጉም አቅርቧል። በዚህ መጽሐፍ ወርልድቪው ማለት ሰው ዓለማትን የሚያይበት መነጽር፣ ስለ ሕይወት

የሚኖረው አጠቃላይ አስተሳሰብና ክስተቶችን የሚተረጎምበት ፣ገዢ አመለካከት ማለት ነው።

ወርልድ ቪው የሚለውን ሐረግ በአማርኛ «ዕዮተ ዓለም»፣ «ንጽረተ ዓለም»፣ «ስለ ዓለም የሆነ አመለካከት» በሚሉ አቻ ትርጉሞች ለመተርጎም ቢሞክርም ወርልድ ቪው የሚለው የአንግሊዝኛ ሐረግ በእንባቢዎች ዘንድ የበለጠ ታዋቂነት አንዳለው በመገመት ይህንኑ ሐረግ ለመጠቀም አሰብሁ። ሆኖም ወርልድ እና ቪው የሚሉ ሁለት ቃላትን የያዘውን ይህን ሐረግ ከዚህ በኋላ እንደ እንደ ቃል በመቁጠር ወርልድቪው ብለን እንደ ልዩ መጠሪያ እድርገን በዚህ መጽሐፍ አንጠቀማለን።

እንባቢ ሆይ አንተ የራስህ ወርልድቪው አንዳለህ ታውቃለህ? የአኔ ወርልድቪው ምንድን ነው? እንዴትስ ነው ያገኘሁት? ብለህ ትጠይቅ ይሆናል።

አንተ ስለ ዓለም፣ ስለ ኑሮ፣ በአጠቃላይ ስለ ሕይወት ያለህን አመለካከት ያገኘሽው ከወላጆችህ፣ ከገደኞችህ፣ ከምትኖርበት አካባቢ፣ ከትምህርት ቤት፣ ከአምነትህ፣ ከምትለማው፣ ከምታየውና ከምታነበው ሊሆን ይችላል። ይህ አመለካከትህ ከጊዜ ወደ ጊዜ እያደገና እየለፋ ሊሄድ ይችላል። በሕይወት ጉዞህ ከመጡ ሁኔታዎች የተነሣ ጨብጨቀለሁ ያልከውን አመለካከት ቀይረህ ሌላ እዲስ አመለካከት ይበህም ሊሆን ይችላል።

የሰው አመለካከት የሚሰፋ በመሆኑ ትምህርት ቤት ከመግባትህ በፊት የነበረህና በትምህርት ገበታ ላይ ከቆየህ በኋላ ያለህ አመለካከት ጥልቀትና ምጥቀት ለፊ እድገት ወይም ልዩነት ይኖረዋል። በትምህርትና በእድሜ እየገፋህ ስትሄድ እንዲሁም በሥራ ቦታ አካባቢ ከምታያቸው ሁኔታዎች የተነሣም አስተሳሰብህ ሊለዋወጥ ይችላል።

የተሻለ የምትለውን ለመያዝ፣ ከአኩያዎችህ ጋር ለመወዳደር፣ በውስጥህ ያለውን እውነትን የመፈለግ ረሃብህን ለማጥገብ በሕይወት ዋና በሚባሉ ርዕሶች ላይ አንድ አቋም ወይም ወርልድቪው እንዲኖርህ መጣርህ አይቀርም። አንተ ባትፈልገውም አካባቢህ ያስገድድሃል። በተለያዩ ርዕሶች ላይ

¹ The German word is *weltanschauung* that means "perspective or outlook on the world", John M. Yeats and John Blasé (2006), *Worldviews: Think for yourself about how we see God*, NavPress, Colorado Springs, p.15.

² "A world view is a mental model of reality – a framework of ideas & attitudes about the world, ourselves, and life, a comprehensive system of beliefs".

<http://www.asa3.org/ASA/education/>

"a worldview is a grid through which we view reality and by which we answer questions about meaning, right and wrong, life and death, and so forth".

<http://timeintheword.wordpress.com/defining-worldviews-theism/>

³ "A worldview is any ideology, philosophy, theology, or religion that provides an overarching approach to understanding God, the world, and the relationship of people to God and the world". David Noebel (2002) *Thinking like a Christian: Understanding and Living a Biblical Worldview*, Nashville, Tennessee, p.11.

ስትናገር ወይም ሀሳብ ስትሰጥ የአመለካከትህ መሠረቱ ምን እንደሆነ ሰዎች ይመዝኑሃል። ስለሆነም እያንዳንዱ ሰው በያውቀውም ባያውቀውም አመለካከቱን የመሠረተበትና የገነባበት ወርልድቪው ይኖረዋል። ምናልባት ገና የምታምነውን በመፈለግ ላይ ያለህ፤ የምትሠራውን የራስን የወርልድቪው ቤት ለማቆም መሠረት በመፈለግ ላይ ልትሆንም ትችላለህ።

የራስህ ወርልድቪው እንዳለህ የማወቁያው አንድ መንገድ ለምታየው ወይም ለምትሰማው ነገር የሚኖርህ የውስጥ ምሳሽ ወይም አስተያየትህ ነው።

ለምሳሌ አንባቢው ተማሪ ብትሆንና ስለ ሰው አመጣጥ (ጀነቲክስ) የሚያስተምርህ የባዮሎጂ አስተማሪ ሰው የመጣው ከዝንጀሮ ነው። ሲል ብትሰማው ይህ አባባሉ ምንም ንሊናህን ሳይሰጥጠው (አይደለም) ብለህ ከተቀበልኸው ዳርዊኒዝም የሚባል የወርልድቪው ዓይነት አለህ ማለት ነው። ለዚያ ሰው ንግግር ንሊናህ ከታገለህ፤ እርሱንና እኔን የመሰለ ፍጡር እንዴት ከዝንጀሮ መጣን ይላል? ይህም ተረት ተረት ይመስላል። ካልህ ደግሞ ከዳርዊኒዝም የተለየ ወርልድቪው አለህ ማለት ነው። ከዚህም በተጨማሪ ሰው በእግዚአብሔር እንደተፈጠረና ክቡር ፍጡር መሆኑን የምትቀበል ከሆንህ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው አለህ ማለት ይሆናል።

መጽሐፍ የሚለው ሁሉን ፈትኑ መልካሙንም ያዙ (1ተሰ 5:21) ይላልና ሰው የመጣው በኢፑሎቶሽን ከዝንጀሮ ነው ብሎ የተናገረው ሰው ምንም እንኳን የምትወደው የሳይንስ አስተማሪህ ቢሆንም የተናገረውን ቃል ንሊናህ ይመዝገባል፤ ያበካረዋል፤ ያንንልሰውና ተአማኒነት ስላላገኘበት ይተፋዋል። ይህን የሚያደርገው በውስጥህ ያለው አስተሳሰብህ የተመሠረተበት መጽሐፍ ቅዱሳዊው ወርልድቪው ነው። መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው የምትሰማውን ሁሉ ተቀበል አይልም።

እንዲሁም አንተ ገና በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ወርልድቪው ራስህን ያላነጽህ ከሆነ ደግሞ ሰው የመጣው ከዝንጀሮ ነው ስለሚለው ተዎሪ (ወይም ሳይንስ መሰል ሃይማኖት) እየተገረምህ ስለ

ተዎሪው የበለጠ ሰማወቅ ትፈልጋለህ፤ ታነባለህ፤ ትመራመራለህ። የመማር ጥቅሙ ሰማወቅና ለመመዘን ጭምር ነውና።

እንግዲህ ወርልድቪው እንደ ማጣሪያ ወንፈት ነው ማለት ነው። በዚያ ወርልድቪው ቀዳዳ ልክና መጠን የሆኑት ብቻ ወደሰውየው ልብ የሚያልፉበት ሌሎችን የሚያንጉዋልበት አስተሳሰባዊ ማበጠሪያ ነው።

በአጠቃላይ የለው ወርልድቪው የሚቀረጸው ከሚኖርበት ህብረተሰብ፤ ከቤተሰብ፤ ከትምህርት ቤት፤ ከተለያዩ ብዙኃን መገናኛዎች ከሚለማውና ከሚያየው ሁሉ ነው። ሰው የሚኖረው ወርልድቪው ሳያስተውለው ቀስ በቀስና በረጅም ጊዜ ውስጥ የሚከናወን ሲሆን አብዛኛውን ጊዜ ቅርጽ የሚይዘው በወጣትነት ዕድሜ ዘመን ነው።

1.3 የወርልድቪው መለኪያዎች

ወርልድቪው ስው ሕይወትንና በአጠቃላይም ዓለምን የሚያይበት እመሰከት (ወይም መነጽር) ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «ውሃ ፊትን እንደሚሳይ፤ የሰውም ልብ ማንነቱን ገልጦ ያሳያል» (ምሳ 27:19)⁴ እንደሚል በእመሰከቱ በልቡ ውለጥ ያለውን ይገልጻል፤ በዚህም ስለ ሰውየው መሠረታዊ ማንነት መዋቅ ይቻላል። ስለሆነም ከወርልድቪው አንጻር የሰውን ልብ የሚገልጽ ሰባት አንኳር ነጥቦችን በመለኪያነት እንጠቀማለን።

1. ስለ እውነት፡- አንድ ቋሚ እውነት አለ? ወይስ እውነት እንደ ሰውየው አይታ ይለያያል?
2. ስለ ፈጣሪ፡- ፈጣሪ ስለ መኖሩና አለመኖሩ እንዲሁም ያ ፈጣሪ ማን እንደሆነ?
3. ስለ ፍጥረትና ሰው፡- ፍጥረት እንዴት እንደተገኘ፡፡ ፍጥረት በአጋጣሚ የጀመረና በረጅም ዘመን ለውጥ የመጣ? ወይስ ሁሉን በሚችል ፈጣሪ በዓላማ የተፈጠረ? ሰውስ በአጋጣሚ ወይም በአዝጋሚ ለውጥ የተገኘ እንስሳ? ወይስ በፈጣሪ የተፈጠረ ከቡር ፍጡር?
4. ስለ ደህንነት፡- ሰው ከቁስ የተገኘ ቁስ፤ ወይም የሚኖርና የሚሞት እንስሳ ብቻ ነው? ወይስ ኅሊና ያለውና ደህንነት የሚያስፈልገው ኃጢአተኛ? የመጻፍውስ መንገድ ማን ነው? ወይም እንዴት ነው?
5. ስለ ሥልጣን፡- ሰው ከእርሱ በላይ የሆነ ትክክልና ስህተት የሆነውን የሚነግረው፤ የሚተዳደርበት የጽሑፍ ወይም የኅሊና ሕግ አለው? ወይስ መመሪያው ራሱ በራሱ ነው?

⁴ መጽሐፍ ቅዱስ፤ አዲሱ መደበኛ ትርጉም። 61962 ዓ.ም. የታተመው መጽሐፍ ቅዱስ ደግሞ «ፊት በውኃ ላይ ለፊት እንደሚታይ፤ እንዲሁ የሰው ልብ ሰሰው ይታያል» ይላል።

6. ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ፡- ኢየሱስ ክርስቶስ በታሪክ ውስጥ የነበረ አንድ ሰው? ወይስ ፍጹም ሰው ፍጹም አምላክ? ወደ እግዚአብሔር የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ? ወይስ ከነዚያት አንዱ?
7. ዘላለም፡- ሰው ከሞተ አፈር ብቻ ነው? ወይስ ከሞት በኋላ የሰው ነፍስ ሕያውነት አለው? ከሞት በኋላ ምን ይሆናል?

እነዚህ ነጥቦች የአንድ ሰው፤ ቡድን፤ ማኅበር ወይም ሃይማኖት ወርልድቪው መለያ መንገዶች ይሆናሉ። በመሠረቱ ሁሉም ወርልድቪዎች ተከታዮቻቸው እንደ ሃይማኖት የማይለወጡ መሠረታዊ አቋሞቻችን ብለው የሚከተሏቸው አይታወቁ ናቸው ማለት ይቻላል። ስለ አፈጣጠር፤ ስለ ሰው፤ ስለ ኃጢአት፤ ስለ ዘላለም የሚሰጡት መግለጫ ስላላቸው በየግላቸው ሃይማኖት መሆናቸውን ያሳወቁ የሃይማኖት ክፍሎች ናቸው። ከሰባቱ የወርልድቪው መለኪያዎች መካከል ሰው ስለ መጨረሻው ነጥብ (ማለትም ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ማንነት) የሚሰጠው መልስ ከሞላ ጎደል የሚከተለውን የወርልድቪው ዓይነት የሚያመለክት ግዢ ሀሳብ ይሆናል።

በዚህ መጽሐፍ እነዚህን ነጥቦች በመጠቀም የተለያዩ ወርልድቪዎች ያሏቸውን እመሰከቶች በቅደም ተከተል እንመለከታለን። አስቀድመን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆኑትን እናያለን።

«ውሃ ፊትን እንደሚሳይ፤
የሰውም ልብ ማንነቱን ገልጦ ያሳያል»
(ምሳ 27:19)

ክፍል 2

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያልሆኑ ወርልድቪዎች

በዚህ ክፍል ዘጠኝ የወርልድቪዎች ዓይነቶችን እንመለከታለን። የመጀመሪያዎቹ ለባቱ የእምላክን መኖር የሚክዱ ናቸው። ቀሪዎቹ ሁለቱ ደግሞ ፈጣሪ መኖሩን የሚቀበሉ ቢሆኑም ራሱን በመጽሐፍ ቅዱስ ከገለጸው ፈጣሪ ሌላ እምላክ የሚከተሉ ናቸው። እስቀድመን በዳርዊኒዝም እንደምራለን።

በክፍል 2 ከተዘረዘሩት የወርልድቪዎች ዓይነቶች መካከል ለዳርዊኒዝም ለፋ ያለ ሸፋን ተሰጥቶታል። ዳርዊኒዝም ስለ እውነት፣ ስለ ፈጣሪ፣ ስለ ፍጥረትና ስለ ሥልጣን ያለው እመላክት ለሌሎች ወርልድቪዎች ሁሉ እንደ መሠረት ስለሚቆጠር የዚህን መነሻ ከምንጩ ለመገንዘብ እንዲረዳ በማለብ ነው።

2.1 ዳርዊኒዝም

ዳርዊኒዝም (ወይም ኢቮሉሽን ተቃራኒ) መጽሐፍ ቅዱሳዊ ካልሆኑ ወርልድቪዎች ቀዳሚውን ስፍራ ይይዛል። የፍጥረት እመጣጥን በተመለከተ ዳርዊኒዝም እግዚአብሔርን በመካድ ላይ የተመሠረተ ሳይንሳዊ ተቃራኒ በመሆኑ የመለኮትን ሕልውና የሚክዱ ወርልድቪዎች ከሀደታቸውን በዳርዊኒዝም ሳይንስ ላይ ይመሠርታሉ። የዳርዊኒዝምን ምንነትና ድክመቱን እንዲሁም ያስከተለውን ችግር ቀጥሎ ባለው ክፍል እንመለከታለን።

2.1.1 ቻርለስ ዳርዊን

ቻርለስ ዳርዊን (1809-1882 ዓ.ም.) ከሰንደን 20 ኪሎ ሜትር ርቀት ላይ በምትገኝ ዶውን ዘምትባል መንደር በ1809 ዓ.ም. ተወለደ። ያደገው በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ሲሆን በ1831 ዓ.ም. ከኬምብሪጅ (እንግሊዝ) ዩኒቨርሲቲ በመጀመሪያ ዲግሪ ተመረቀ። እኔ የተባለች የሚወዳት ሴት ልጄ ለትምትበት በእግዚአብሔር ላይ የነበረውን እምነት ማቀዝቀዝና ዓለም ጠንካሮች ብቻ

የሚኖሩባት የትግል ስፍራ ነች በማለት ማሰብ ጀመረ።⁵ በ41 ዓመቱ በእምነት እቋሙ እምላክ መኖሩ ወይም አለመኖሩ አይታወቅም ባይ (እግኖስቲክ) መሆኑን እስታወቀ። ስለ ኢቮሉሽን ተቃራኒ የዝርያዎች አጀማመር ያለውን ጽሑፍ በ1859 ዓ.ም. አወጣ።⁶ የዚህ ጽሑፍ ዋና ሀሳብ ሁሉም ሕይወት ያላቸው ነገሮች በተፈጥሮአዊ መንገድ ከእንደ የጋራ ምንጭ (ወይም መነሻ) ተገኝተዋል፤ ሕያው ነገሮች ሁሉ የተገኙት ከግዑዝ ነገር ነው የሚል ነው።⁷

2.1.2 የኢቮሉሽን (የአዝጋሚ ለውጥ ሂደት) ምንነት

ኢቮሉሽን በረጅም ዓመታት ውስጥ በሚከናወን እዝጋሚ ለውጥ ወይም በእንደ ጊዜ በሚፈጸም ታላቅ ነውጥ (እመርታ) ከእንደ የዝርያ ዓይነት ወደ ሌላ የዝርያ ዓይነት የሚደረግ የለውጥ ሂደት ነው። በዚህም መሠረት የመጀመሪያው ሕይወት ያለው ነገር የተገኘው ከቀስ እካል (ማለት ከግዑዝ እካል) ነው ብሎ ያምናል።

ኢቮሉሽን እነሱተኛ (ወይም ማይክሮ) ኢቮሉሽንና ከፍተኛ (ማክሮ) ኢቮሉሽን በማለት በሁለት ዓይነት ይታያል። እነሱተኛ (ወይም ማይክሮ) ኢቮሉሽን በእንደ ዝርያ ውስጥ የሚታይ እነሱተኛ መሻሻል ወይም ለውጥ ነው። ይህ በእንደ የዝርያ ዓይነት ውስጥ

⁵ "Charles Darwin ...becomes distraught after the death of his favorite daughter Annie from scarlet fever. As he tries to understand her death, he begins to lose his Christian faith, and questions the existence of God at all. Why did God allow Annie to die?"

<http://www.facingthechallenge.org/mtp.php>

⁶ "On the Origin of the Species By Means of Natural Selection or the Preservation of Favoured Races in the Struggle for Life".

⁷ "...by natural processes all living things have arisen from a single common ancestor, which in turn had an inanimate source".

በምርምር የሚገኘውን የተሻሻለ ዝርያ ወይም በማዳቀል⁸ የሚገኘውን የዳበረ ዝርያ ዓይነት ያጠቃልላል።

አዳዲስ ዝርያዎች በላቦራቶሪ ምርምርም ይገኛሉ።⁹ አግዚአብሔር በተመራማሪዎች አስምሮ ያስቀመጠው እውቀትና ጥበብ ይህን ማድረግ ያስችላቸዋል። ሕይወት ባላቸው ነገሮችም የማደግና የመብዛት ችሎታን አድርጓል። ሆኖም የዳርዊኒዝም ትኩረት በአንድ ዝርያ ውስጥ ለሌላው አነስተኛ ለውጥ ወይም መሻሻል (ማይክሮ ኢቮሉሽን) ላይ ሳይሆን በማክሮ (ከፍተኛ ኢቮሉሽን) ላይ ነው። ማክሮ ኢቮሉሽን ከአንድ ዝርያ ወደ ሌላ አዲስ ዝርያ የሚደረግን ትልቅ ለውጥ ወይም እመርታ ይገልጻል። ይህም ሕይወት ያላቸው ነገሮች የተገኙት ሕይወት ከሌላቸው ነገሮች በኢቮሉሽን ሂደት ነው፤ እንዲሁም ለውጥ የተገኘው በናቹራል ሚውቱሽን ከዝንጀሮ ነው የሚባለው የኢቮሉሽን ዓይነት ማለት ነው። በዚህ መጽሐፍ ትኩረታችን በማክሮ ኢቮሉሽን ላይ ይሆናል።

የዳርዊኒዝምን ወርልድቪው ምንነት ዘርዘር አድርገን ለመረዳት ስለ ፍጥረት አመጣጥ ባለው አመለካከቱ እንጀምራለን።

ሀ. የፍጥረት አጀማመርና እድገት

በዳርዊኒዝም ወርልድቪው መሠረት ፍጥረት የተገኘው በአጋጣሚና ራሱ በራሱ ስለሆነ ለዩኒቨርስ (ሁለንታለም/ ሁለንተ-ዓለም) ጀማሪ የለውም።

ሀ.1 ፍጥረት የተገኘው በአጋጣሚ ነው።

የዳርዊን ቲዎሪ ዋና ይዘት ሰውም ሆነ ሌላው ፍጥረት የተገኘው ያለ ፈጣሪ ራሱ በራሱ ነው የሚል ነው። ከሁሉ ነገር አስቀድሞ የቀስ አካል ቅንጣት (አቶም) ነበረ። ይህ ቀስ አካል እንዴት አንደ ጀመረ አይታወቅም። ሁሉም ፍጥረት የመጣው ከአቶም ነው። ጋዝና አቧራ ሊቀዘቅዝ ዓለት ሆነ፤ ዓለቶች ደግሞ አንድ ላይ

⁸ Grafting - 1. to cause (a scion) to unite with a stock; 2. to attach (a chemical unit) to a main molecular chain, Merriam Webster 11th Collegiate Dictionary

⁹ ይህ ዘዴ ስፒሊንግ ይባላል። Speciation - the process of biological species formation

ሲጣበቁ ፕላኔቶች ሆኑ ይላል። ይህ አስተሳሰብ ኅቡላር ሃይፖታሊስ¹⁰ ይባላል።

ስለ መሬትና ዩኒቨርስ አጀማመር ኢቮሉሽን ዋና ምክንያት (መነሻ) የሚያደርገው ግጭትን ነው። የመሬትም ሆነ ዩኒቨርስ መገኘት ምክንያቱ አንድ ቀስ ከሌላ ቀስ ጋር በከፍተኛ ፍጥነት መጋጨት ነው። ለምሳሌ ጨረቃ የተገኘችው አንድ ግዙፍ እስትሮይድ ከመሬት ጋር በትክክለኛው አቅጣጫና ፍጥነት በተጋጨ ጊዜ ነበር¹¹። በአጠቃላይ ሁሉም ነገር የአቶም፣ የእንቅስቃሴ፣ የጊዜና የአጋጣሚ ውጤት ነው። ይህን በቀመር ለመግለጽ ብንሞክር፡-

$$\text{አቶም} + \text{እንቅስቃሴ} + \text{ጊዜ} + \text{አጋጣሚ} \rightarrow \text{ፍጥረት}$$

በዳርዊኒዝም ወርልድቪው ፍጥረት ሁሉ ካለመኖር ወደ መኖር፣ ከግዕዝነት ወደ ሕያውነት የመጣው በረጅም ዘመናት ውስጥ በአጋጣሚና ድንገተኛ በሆነ እንቅስቃሴ (ወይም ማንም ባላቀደው ቅንጅት) ነበር። ስለዚህ ማንም አልፈጠረውም፤ ፍጥረት ፈጣሪ ወይም ሠሪ የለውም፤ ምክንያቱም ከራሱ ከፍጥረት በላይ የሆነ መለኮት ወይም ታላቅ ኃይል የለምና ይላል። በመሆኑም ዳርዊኒዝም በአጋጣሚ ላይ የሚታመን ፈጣሪ አልባ ወርልድቪው ነው።

ሀ.2 ከቀስ አካል የመጀመሪያው ሕዋስ መጣ

የመጀመሪያው ሕይወት ያለው ነገር የመጣው ከአፈር ነው። ከብዙ ሚሊዮን ዓመታት አዝጋሚ ሂደት በኋላ ድንገት አንድ ቀን በተፈጸመ ታላቅ ፍንዳታ (ቢግ ባንግ)¹² ከቀስ አካል የመጀመሪያው ባለአንድ ሕዋስ (ሕይወት ያለው ባለ አንድ ሴል አካል) ተገኘ። ስለዚህ ሕይወት ያለው ፍጥረት የጀመረው

¹⁰ Nebula hypothesis states that our solar system was formed from a cloud of gas and dust. The gas and dust condensed into rocks, then the rocks stuck together to become planets.

¹¹ "...a massive asteroid crashed into the earth at just the right angle and speed... some of it turned into our moon." Creation.com, Vol.32 No. 4 2010, p.15.

¹² Big Bang - the cosmic explosion that marked the beginning of the universe according to the big bang theory, Merriam Webster 11th Collegiate Dictionary.

በአዝጋሚ ለውጥና በአንድ ወቅት በዩኒቨርስ ላይ ከጠጣር ቁስ በተፈጸመ ከባድ ፍንዳታ ነበር። የመጀመሪያው ሕይወት ያለው ባለ አንድ ሴል ፍጥረት ፕሮቶዝዋ ይባላል።

በግ ባንግ የሚለውን መላ ምት ለመግለጽ የሚቸግራቸው ሰዎች ሌላ አማራጭ ተወራ አላቸው። ይኸውም ሕዕስታት አንድ ቀን ኃይለኛ ነፋሶች ሞላኪዎሎችን ሰብሰበው ሲነፍሱ አንዳንዶቹ በባሕር ላይ ወደቁ። ሞላኪዎሎችን ማዕበልና ወጀብ ሰላቀራረባቸው በዚያ አጋጣሚ ሕይወት ተገኝ የሚል ነው።

ሀ.3 ከሞሊኪውል (ፕሮቶዝዋ) ወደ ሰው

በዳርዊኒዝም ወርልድቪው ሰው ከብዙ ሚሊዮን ዓመታት የአዝጋሚ ሃይትና ለውጥ በኋላ ከፕሮቶዝዋ የተገኘ ፍጥረት ነው። አንደ ሊቮሎቭን መላምት ከሆነ ሰው የተገኘበት መንገድ የሚከተለውን ሰንሰለት (ሃይት) ተከትሎ ነው።

ፕሮቶዝዋ >>> ኢንቨርቲብራትስ >>> ዓሣ >>> አምፊቢያንስ >>> ሬፐታይልስ >>> ወፎችና ጸጉራማ አንሰሳት >>> ጡት አጥቢ የጠጣ ዝርያዎች >>> ሰው።¹³

የዳርዊኒዝም መሠረታዊ አስተሳሰብ ማናቸውም ፍጥረት ከአምነት (ደቂቅ ከሆነ ነገር) ወደ ትልቅ ኢቮልሽ አድርጓል (እያዘገመ ተለውጧል) የሚል ነው። ምንም እንኳን ሰው ሊያየው ባይችልም በአመርታም ይሁን በአዝጋሚ ሃይት ከትንሽ ወደ ትልቅ የማደግ ሃይት (ኢቮሎሽን) አሁንም በዓለም ላይ ቀጥሎ አል ይላሉ።

ሀ.4 የተቋረጠ ዝምታዎች (ፓንክቶዌትድ

ኢኮሊብሪየም)¹⁴።

ሕይወት ያላቸው ነገሮች የኢቮሎሽንን ሰንሰለት (ሃይት) ተከትለው ሲያዘገሙ ሳለ በድንገት የዝርያ ሰውጥ (ወይም እድገት) መጣ። ለብዙ ዘመን በአንድ የዝርያ ዓይነት የነበረው ጸጥታ (ኢኮሊብሪየም) ድንገት ተቋረጠ። አንድ የዝርያ ዓይነት ሰብዙ ሚሊዮን ዓመታት ከኖረ በኋላ በዓለም አቀፍ ደረጃ በሆነ እንቅስቃሴ ያ ዝርያ ጠፋ። ሌላ ዓይነት ዝርያ ብቅ አለ። አንድ የፍጥረት ዓይነት ድንገት ግልጽ በማለት ከአንድ ደረጃ ወደ ሌላው ማለትም ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ (ወይም ኮምፕሌክስ ወደሆነው) ተለወጠ። ስለሆነም የመጀመሪያዋ ወፍ የተገኘቸው ከሬፐታይል እንቁላል ነበር። በመሬት ከሚሳብ ዝርያ በሰማይ ወደሚበር የወፍ ዝርያ ድንገት ለውጥ ሆነ በማለት መላምቱን ያቀርባሉ።

ሀ.5 ናቹራል ሴሌክሽን

የዳርዊን ተወራ ሊኢቮሎሽን አስተሳሰብ እውን መሆን ዋና መሠረት የሚያደርገው ናቹራል ሴሌክሽን ነው። እያንዳንዱ የተፈጥሮ ዝርያ ሲፈብ በብዙ ሚሊዮን ዓመታት ውስጥ አልፎ አልፎ የዝርያ ለውጥ ይሆናል። ሁሉንም የዝርያ ዓይነቶች በሕይወት ለማኖር የአስፈላጊ ነገሮች እጥረት ሰለሚኖር በዝርያዎች መካከል የመኖር ትግል ይደረጋል። በዚህ ትግል ውስጥ ብርቱው አሸንፎ ይዘልቃል። ይህ ናቹራል ሴሌክሽን¹⁵

¹⁴ Punctuated equilibrium- suggests that millions of more or less static years (equilibrium) were occasionally interrupted by worldwide cataclysms (punctuations) that resulted in wholesale extinctions and made way for radically new life-forms.

¹⁵ "Natural Selection- One of the key mechanisms by which species evolve, according to Darwin. Genetic variations occur whenever a species reproduces, and those offspring whose variations make them best able to survive then live long enough to reproduce. In this way nature "selects" the variations that

¹³ Protozoans (microscopic single-cell organisms) - invertebrates (with no spinal cord or backbone) - fish - amphibians - reptiles - birds & furry quadrupeds - apelike mammals - Homo sapiens (the human race).

ወይም ናቸውሲስቲክ ኢቮሉሽን ይባላል። በረጅም ዓመታት የኢቮሉሽን ሂደት ውስጥ ድንገት ሰው (ሆሞ ሳፒያን)¹⁶ ዝርያ ብቅ አለ። የሆሞ ሳፒያን ዝርያ ብርቱ ሆኖ በመገኘቱ ችግርን ተቋቁሞ ለመኖር ቻለ። ይህ ችግርን ተቋቁሞና ወደረፍውን አሸንፎ የመኖር ሂደት የብርቱው መኖር (ሰርቫይቫል ኦፍ ዘ ፊተስት)¹⁷ ይባላል።

ሀ.6 ሰርቫይቫል ኦፍ ዘ ፊተስት

ዳርዊን ሰርቫይቫል ኦፍ ዘ ፊተስት ለኢቮሉሽን ሂደት «ወሳኝ» እንቅስቃሴ ነው ብሎ ያምን ነበር። ይህን ሀሳብ አስቀድሞ የገለጸው ኸርበርት ስፔንሰር ነበር። በደርቢይ አንግሊዝ የተወለደው ስፔንሰር (1820-1903 ዓ.ም.) ሰርቫይቫል ኦፍ ዘ ፊተስት የሚለውን ሐረግ ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀመ ፈላስፋ ነው። ዳርዊን የኢቮሉሽን ተወላጅ በጽሑፍ ከማሳተሙ ከ7 ዓመት በፊት ስፔንሰር ሰርቫይቫል ኦፍ ዘ ፊተስት የሚለውን ፍልስፍና የገለጸበትን ጽሑፍ በ1852 ዓ.ም. አሳተመ። ኢቮሉሽን የሚለውን ተወላጅ ይበልጥ ያስፋፈውም ስፔንሰር ነበር።¹⁸ ስፔንሰር ሰርቫይቫል ኦፍ ዘ ፊተስት ያለውና ዳርዊን «ናቸውሲስቲክ» የሚለው አገላለጽ ተመሳሳይነት አለው። ስፔንሰር የማኅበረሰብም ሆነ የሰው ሞራላዊ ባሕርይ የኢቮሉሽን ውጤት ነው ብሎ ለሀገሪቱ አንዳንዶች የስፔንሰርን ፍልስፍና «ማኅበራዊ ዳርዊኒዝም» ይሉታል።

ለ. ኢቮሉሽንና ጊዜ

ኢቮሉሽን የሚከናወነው እጅግ ረጅም በሆነ ዘመን ውስጥ በሚፈጸም አጋጣሚያዊ ሂደት ነው ተብሎ ለሰሚታሰብ

የሚሊዮን ዓመታት ጊዜን በዋና ታሳቢነት ማስገባት ግድ ይሆንበታል። ለሰዚህ ለዎች አመለካከታቸውን ከኢቮሉሽን ወርልድቪው ጋር እንዲያስማሙ የጊዜ አይታቸው በሚሊዮንና በቢሊዮን ዓመታት እንዲሆን ይመክራሉ። ይህ እጅግ ረጅም የሆነ የጊዜ ርዝመት ለዎችን ለሚናገሩት ነገር ምንም ተጠያቂነት በሌለውና ሲሰሳ በማይችል የዘመን ውቅያኖስ ውስጥ ለሰሚያስገባቸው ለመላ ምቹ ተስማሚ ያደርገዋል። ጆርጅ ዋልድ የተባለው ባዮሎጂስት ለሰ ኢቮሉሽን ሲናገር በኢቮሉሽን «የናው ጀግና ጊዜ ነው፤ በቂ ጊዜ ከተገኘ የማይቻለው ሁሉ ይቻላል»¹⁹ ይላል።

ሐ. ዲ.ኤን.ኤ. እና አካላዊ ቅርጽ።

ኢቮሉሽን ተወላጅ ሰው የመጣው ከዝንጀሮ ነው የሚለውን መላ ምት ለመግለጽ ማስረጃ የሚያደርገው የዲ.ኤን.ኤ መቀራረብንና የአካላዊ ቅርጽ መመሳሰልን ነው።

ዲ.ኤን.ኤ. በደም ውስጥ የሚኖሩት ሞሊኪዎሎች (አራቱ ኤስመንቶች)²⁰ የሚኖራቸው ቅደም ተከተል ነው። የዲ.ኤን.ኤ. ጥናት ሁለት የሚወዳደሩ ነገሮች እንበል አትክልትና እንሰሳት ወይም እንሰሳትና ለዎች ከአንድ ምንጭ (ወላጅ/ ዘር) ለመገኘታቸውና የዝምድናቸውንም መጠን ለማወቅ የሚደረግ ሳይንሳዊ ምርምር ነው። በዝንጀሮና በሰው መካከል የዲ.ኤን.ኤ. ተቀራራቢነት በመታየቱ ሰው በኢቮሉሽን ከዝንጀሮ አንድ መጣ በቂ ማስረጃ ይሆናል ይላሉ። አንዲሁም የዝንጀሮ (ቺምፓንዝ)ና የሰው አካላዊ ቅርጽ መመሳሰል ሌላው ማረጋገጫ እንደሆነ ይናገራሉ። ከዚህ የተነሳ ቅደም አያቶቻችንን እንጠብቅ በሚል

survive through the generations". John M. Yeats and John Blasé, p.141.

¹⁶ Homo sapiens

¹⁷ Survival of the fittest

¹⁸ "...it was Spencer, not Darwin, who first popularized the term <evolution>: it was Spencer who coined the term "survival of the fittest". Creation.com, p.53.

¹⁹ Biologist George Wald writes that "Time is the hero of the plot. Given enough time, the impossible becomes possible. Time itself performs the miracle [of evolution]."

²⁰ DNA (deoxyribonucleic acid) – a molecule which includes long sequences of just four basic elements- adenine, guanine, cytosine and thymine. usually referred to as A,G,C and T.

ዓላማ ለቺምታንዚዎች ልዩ ጥበቃና የወገናዊነት እንክብካቤ የሚያደርጉ ሰዎችና ተቋማት አሉ።

መ. ሰው እንስሳ ስለሆነ ዘላለማዊነት የለውም።

በዳርዊኒዝም አስተሳሰብ ሰዎች (ፍጹም) እንስሶች ናቸው። ሰው ከእንስሳት የዝርያ ዓይነት አንዱ ነው። ሰው ከእንስሳ ይለያል ከተባለ ሃፍስና መንፈሱ አለው ሊባል ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ ነፍሱ ቁስ ስላልሆነ የነፍሱ ፈጣሪ ሊያስፈልገው ነው። ይህን በመሸሽ በአንድ ፊቱ ሰው እንስሳ ነው፤ ከእንስሳም የሚለይበት ነገር የለውም ብሎ ያስባል። ስለዚህ አንድ ሰው ሊሞት አዚያው ላይ ያበቃለታል፤ ከሞት በኋላ ሕይወት የለም።

ሠ. ጥሩ ወይም መጥፎ (ሞራል) የለም።

በኢቮሎሽን ቲዎሪ መሠረት ፍጥረት የተገኘው ራሱ በራሱ ስለሆነ ትክክልና ስህተት የሆነውን የሚነግረው ከራሱ በስተቀር ሌላ ማንም የለም። ስለሆነም በቋሚነት ጥሩ ወይም መጥፎ የሚባል ነገር አይኖርም። ጥሩ ወይም መጥፎ የሆነውን ነገር የሚወስነው ራሱ ለውየው ነው።

ረ. ቅሬተ እካል የኢቮሎሽን ሂደት ማረጋገጫ ነው።

ኢቮሎሽንን በተመለከተ የቅሬተ እካል ጥናት ትኩረት የሚያደርገው ሰው ከዝንጀሮ ለመምጣቱ ማረጋገጫ የሚሆን ግኝት ፍለጋ ላይ ነው። ዳርዊን ሰው በአዝጋሚ ለውጥ ከዝንጀሮ²¹ ተገኝ ብሎ በይምንም የቅሬተ እካል ማስረጃ አላቀረበም። ስለዚህ የእርሱ ተከታዮች እግንብሶ በአራት እግር በሚሄዱ የጦጣ ዝርያዎችና ቀና ብሎ በሁለት እግር በሚሄደው ሰው መካከል የነበረውን ሽግግር የሚያመለክት ግኝት ፍለጋ በከፍተኛ ጥረት ላይ ናቸው። በጥረታቸውም የቅሬተ እካል ጥናት (ፓሊኦንቶሎጂ)²² ስለ ኢቮሎሽን አርገጠኛነት ማስረጃ አሰገኝቷል ብለው ያምናሉ። ለዚህም በኢትዮጵያ የተገኘውን ሉሲን ጨምሮ ሌሎችን ቅሬተ እካሎች ለማስረጃነት ያቀርባሉ።

²¹ ፕሪሜትስ (primates)

²² Palaeontology - the study of fossils.

2.1.3 የኢቮሎሽን ቲዎሪ ድክመቶች

የኢቮሎሽን ቲዎሪ ጉልህ ድክመቶች እንዳሉበት የቲዎሪው ተከታዮች ሳይቀሩ ያውቃሉ። ጥቂቶቹን ቀጥሎ እናነሳቸዋለን።

ሀ. የፍጥረትን አጀማመር ማወቅ አለመቻሉ።

በኢቮሎሽን ቲዎሪ ላይ የሚነሳው የመጀመሪያው ጥያቄ የሌለ ነገር ራሱን በራሱ እንዴት ወደ መኖር ሊያመጣ ይችላል? የሚለው ነው። እንዲህ ዓይነቱን መላ ምት የሳይነስ ግኝት ነው ብሎ መናገር እንዴት ይቻላል? የሚለውም ይገኝበታል። ከዳርዊን ጀምሮ ሳለፉት 170 ዓመታት ያህል ጊዜ ከመላ ምት በስተቀር መጀመሪያ ተገኝ የተባለው ቁስ አንዴት እንደተገኘ የኢቮሎሽን ቲዎሪ መግለጽ ተስኖታል።

ሀ.1 ቢግ ባንግ

ቢግ ባንግ ቲዎሪን የሚከተሉ ሰዎች ምንም ያህል ዘመን ሩቅ እንደሆነ ቢገምቱም ያ ታላቅ የሚባለው ፍንዳታ የተፈጸመበት ጊዜ የግድ መኖር አለበት የሚለውን ሲከዱ አይችሉም። እንግዲያውስ ፍጥረት መጀመሪያ አለው ማለት ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ ከፍንዳታው በፊት «ቁስ አካል» ና «ጊዜ» ያልነበሩበት ጊዜ ነበር ማለት ነው። ስለዚህ ቁስ አካልና ጊዜ ካለመኖር ወደ መኖር የመጡበት ጀማሪ እሳቸው ማለት ነው። ይህ በከሰሞሎጂ ሳይንቲስቶች የመጀመሪያው ምክንያት ወይም ጀማሪ ይባላል²³። ጀማሪ የሆነው ደግሞ ከጀመረው በፊት ያለ (የሚኖር)ና የተጀመረው ክፍል ያልሆነ (ወይም ከጀመረው ጦጭ የሆነ) መሆን ይኖርበታል። ዳርዊኒዝም ፍጥረት ጀማሪ አለው የሚለውን ለመቀበል ባይወድም ይህ ጀማሪ እግዚአብሔር መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል።

ሀ.2 በመላ ምት ላይ የተመሠረተ (ላይንስ)

ኢቮሎሽኒስቶች ሕይወት እንዴት እንደ ጀመረ መልስ ስላጡለት ሕይወት የተገኘው ከቁስ አካል ነው የሚለውን ቲዎሪ ትልልቅ የሚባሉ ሳይንቲስቶች ሳይቀሩ መላ ምት መሆኑን አልሸሽጉም።

²³ "first cause - that being which caused it all to happen.

ከ120 በላይ ጽሑፋዊ ሥራዎችን የሠራው በፊኒሽ አለቆ የኒክሮሊቲ ዲን የሆነውና በኢንዱስትሪ ጥናት «ኤክስፐርት» ተብሎ የታወቀው ዶ/ር ሌሳላ ከሞሊኪውል ወደ ሰው በኢቮሉሽን የሚለውን ትረካ²⁴ ነው ይለዋል። ሲናገርም ይህን ትረካ የ22 ዓመት ሰው እስክሆን ድረስ እጠቀምበት ነበር። እግዚአብሔርን ለመቃወም የምጠቀምበት ነበር፤ የምዕራባዊ ተፈጥሮአዊ ትምህርት ውጤት ነበርሁ²⁵ ብሏል።

ከዲ.ኤን.ኤ. ሞሊኪውል ለትራክቸር ግኝት ጋር በተያያዘ የኖቤል ሽልማት የ1973 ተሸላሚ የሆነው ፍራንሲስ ክሪክ የሚናገረውን ሲያጣ «ሕይወት ወደ እኛ ፕላኔት የተላከልን በሕዋ መርከብ ሲሆን ይችላል ብሎ ነበር።²⁶ አንዱ ሲናገር «ሕይወት ያለው አካል ከቅድመ ቁስ ስብጥር (ቅልቅል) ተገኝ ብሎ ማለብ ይገባል። አይሮፕላን ነፍስ ካለነው ቆሻሻ ውስጥ ተሠርቶ ተገኝ አንድ ማለት ነው²⁷ ያለው ሁኔታውን በመጠኑ ይገልጻል። ስለዚህ ሕይወት የጀመረው በተለያዩ ቁስ (ኬሚካሎች) በአጋጣሚያዊና ድንገተኛ ውህደት ነው ብሎ ማለብ እንዲያው የተመራማሪ ሳይንቲስት ግኝት ሲባል ቀርቶ ለመነሻ መላ ምትነትም አይመችም።

²⁴ Molecules-to-man evolution ... calls "story-telling"

²⁵ Dr Matti Leisola, Dean of the Faculty of Chemical and Materials Sciences at the new Finnish Aalto University. [Creation.com](http://creation.com), PP. 42-44.

²⁶ "Francis Click, who won the Nobel Prize for helping to discover the structure of DNA molecules, proposed in 1973 that life may have been sent here by a spaceship from a distant planet", Wayne Grudem, (1994), *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine*, Inter-Varsity Press Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan, p. 285-286.

²⁷ "That a living organism emerged by chance from a pre-biotic soup is about as likely as that a tornado sweeping through a junkyard might assemble a Boeing 747 from the materials therein" Quoted from Phillip E. Johnson 1991, *Darwin in Trail*, Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity Press. In Wayne Grudem, p. 284.

ለ. የጎደለው አገናኝ (ሚሊንግ ሊንክ) አለመገኘቱ።

የቅሬተ አካል ጥናት ለኢቮሉሽን ተወራ እርግጠኛነት «የጀርባ አጥንት» ተደርጎ በብዙዎች ዘንድ ይቆጠራል። ከዚህም የተነሳ ዘንድም ዙሪያ ለቅሬተ አካል ጥናት ብዙ ምርምሮች በመደረግ ላይ ናቸው። እስካሁን በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ ቅሬተ አካሎች ቢገኙም መላ ምቱን የሚያረጋግጥ አንድም ግኝት አልተገኘም። በመጀመሪያ ከቁፋሮ ሲወጡ የጎደለውን አገናኝ የሚያሳዩ አስደናቂ ግኝቶች ናቸው የተባለላቸው እጽሞች ሁሉ ቆይተው ሲያጠኑአቸው ከጦጣ ዝርያ ውጭ እንዳልሆኑ በራሳቸው በአጥኝዎች ተመስክሮላቸዋል።

እስካሁን ከታዩት የቅሬተ አካል ግኝቶች የጎደለውን አገናኝ አመልካች አለመገኘቱ ተወራው ከመላ ምት የዘለለ አለመሆኑን ይመስክራል። የጥንት ዘመን ተብለው የሚገኙት ቅሬተ አካሎች ሁሉ እንስሳትን መስለው ተገኝተዋል። ለምሳሌ ከ65 ሚሊዮን ዓመት በፊት ጠፍቷል የተባለው ኮላካነት የተባለው የዓማ ዝርያ ዘአሁኑ ጊዜ ሲገኝ ሳይንቲስቶች ምንም ከቅሬተ አካሉ ሰውጥ እንዳልተገኘበት አረጋግጠዋል።²⁸

ሰው የመጣው ከዝንጀሮ ነው የሚለውን መላ ምት ለመግለጽ ለዓሊዎች አሳምረው ከሚያቀርቧቸው የስዕል ጥበብ ውጤቶች፤ በኮምፒውተር አስመስለው ከሚነደፉ ስዕሎች (ሲሙሊሽን) ጠይም በበርካታ መብደሞች በልዩ ሥርዓትና ክብር ከተቀመጡ የእንስሳት አጥንቶች በስተቀር ሌላ ምንም አልተገኘም።

በአጠቃላይ ሰው ከጦጣ ዝርያ እንዴት እንደተለወጠና እያደገ እንደመጣ ማስረጃ ለማግኘት ባለፉት 150 ዓመታት በጣም ብዙ ምርምሮች ተደርገዋል፤ በመደረግም ላይ ናቸው። በ1857 ዓ.ም. በጀርመን የተገኘው «ኢንደርታል ማን»፤ በ1912 ዓ.ም. በእንግሊዝ የተገኘው «ፒልተዳውን ማን»፤ በ1922 ዓ.ም. በአሜሪካ የተገኘው «ኤብራስካ ማን»፤ በ1959 ዓ.ም. በምሥራቅ

"the coelacanth, a fish thought to be extinct for 65 million years, found living in the oceans today. It looks exactly like its fossils with no change whatsoever. <http://www.creationresearch.org/>

እና፡ራህ የተገኘው ራትክራክር ማን እንዲሁም በ1974 ዓ.ም. በኢትዮጵያ ስምጥ ሽለቆ የተገኘው ሱሊሳ ሁሉም የኢቮሎሽንን የዘመናት እንቅጥል የሚመልሱ አስደናቂ የቅሬት እካል ግኝቶች ተብለው ነበር። በተገኙበት ወቅት ሁሉም የገደለውን መረጃ አስገኝተዋል ተብሎላቸዋል። ይሁን እንጂ ሁሉም በራሳቸው በተመራማሪዎች በዕር የኢቮሎሽንን ዋና ጥያቄ (ሚሲንግ ሊንክ) እንደማይመልሱ አረጋግጠዋል። ሳይንቲስቶች ሚሲንግ ሊንክን በፈለጉ መጠን የበለጠ ተስፋ እየቆረጡ ይሄዳሉ።²⁹ የሚለው የእንደ ለው አባባል ሁኔታውን በትክክል ይገልጻል።

በመስኩ የ40 ዓመት ዝርዝር ጥናት ያደረገው በስዊድን የሱንድ ዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር ኸርበርት ኒልሰን ጥናቱን ያጠቃሰለው ከቅሬተ እካል ጥናት ስለ ኢቮሎሽን ማረጋገጥ ጨርሶ እንደማይቻል ነው።³⁰ እንዲሁም በኢቮሎሽን አምናሰሁ የሚል የአካላዊም ዩኒቨርሲቲ የጂኦሎጂ ፕሮፌሰር ዴቪድ ኪትስ እንደጻፈው ኢቮሎሽን ተወራ እውን እንዲሆን ከእንደ ዝርያ ወደሌላው የዘለለበትን ማላየት አለበት፤ ሆኖም ቅሬተ እካሎች ይህን እያላዩም ብሏል።³¹ ኮሊን ፓተርሰን እንዳለውም ቅሬተ እካሎች ብዙ ነገር ያስረዳሉ ሆኖም ፈጽሞ የማያስረዱት ነገር የሌላ ነገር ዝርያዎች መሆናቸውን ነው።³² በተመሳሳይ መንገድ

²⁹ "...in the fossil record, missing links are the rule ... The more scientists have searched for the transitional forms that lie between species, the more they have been frustrated" John, p.14 quoted from *Newsweek*, No.3, November 1980.

³⁰ "It is not even possible to make a caricature of evolution out of palaeobiological facts. ... transitional species cannot be explained" Ibid, p. 9

³¹ David Kitts, Professor of Geology at the University of Oklahoma- a convinced evolutionist- was honest enough to put the record straight: "Evolution requires intermediate forms between species and palaeontology does not provide them". Ibid..

³² "Patterson says, "Fossils may tell us many things, but one thing they can never disclose is whether they were ancestors of anything else" Ibid, P.11.

የሃርቫርድ ዩኒቨርሲቲ የባዮሎጂና ፓሊኦንቶሎጂ ፕሮፌሰር ስቲፊን ጃይ ቃልድ በኢቮሎሽን ተወራ ከእንደ ዝርያ ወደሌላ ዝርያ ለመዝለብ በመካከል የሆነውን የሚያስረዳ ማስረጃ መጥፋት ለኢቮሎሽን ተወራ ጥብቅ ሚስጢር መሆኑን ገልጿል።³³

ስለዚህ ቅሬተ እካሎች የፍጥረትን አመጣጥ ያሳውቃሉ የሚለው አስተሳሰብ ሳይንሳዊ ማስረጃ የማይገኝለት ከመላምት ያላለፈ ግምት ብቻ ሆኗል። ይህ አስተሳሰብ ትክክለኛ አስመሆኑን እያወቁ የቅሬተ እካል አጥኝዎች ሆነ ብለው ሰሌላ ዓላማ የሚናገሩት እንደሆነም የራሳቸው ሳይንቲስቶች ሳይቀሩ በድፍረት እየገለጹ ይገኛሉ።³⁴ ስለዚህ የቅሬተ እካል ግኝቶች የሚያረጋግጡት እውነታ ቢኖር ጠፉ የተባሉት አገናኞች አሁንም እንደጠፉ መሆናቸውን ነው።

ሐ. ሁለቱን የቴርሞዳይናሚክስ ሕጎች መቃረን።

የቴርሞዳይናሚክስ የመጀመሪያ ሕግ ቁስ ወይም ኃይል ራሱ በራሱ አይገኝም ወይም አይጠፋም።³⁵ የሚል ነው። ይህ ሕግ ዩኒቨርስ ጅማሪ እንዳለው ያስረዳል። ጅማሪ ያለው ነገር ደግሞ ጅማሪ ይኖረዋል ወይም ስመጀመሩ ምክንያት አለው ማለት ነው።

³³ Stephen Jay Gould openly admits that the lack of intermediate life forms "persists as the trade secret of palaeontology", Ibid.

³⁴ The American Museum of Natural History's Niles Eldridge openly confesses, "we palaeontologists have said that history of life supports ... [the story of gradual adaptive change] ... all the while knowing that it does not", Ibid.

³⁵ First Law of Thermodynamics states that in any given system neither matter nor energy can be self-created or destroyed. One form of energy can be converted to another; matter can be converted into energy and energy into matter; but their sum total must remain the same. No new energy or matter is coming into being, nor is anything being annihilated.

በተጨማሪ ኢቮሉሽን እውን እንዲሆን ረጅም የጊዜ ዘመንን ታላቢ ያደርጋል። ይሁን እንጂ ጊዜ የኢቮሉሽን ወዳጅ ሊሆን እንደማይችል በርካታ ሳይንቲስቶች ያስረዳሉ። ለዚህ አንዱ ማስረጃ የቴርሞዳይናሚክስ ሁለተኛው ሕግ ነው። በዚህ ሕግ መሠረት ማንኛውም ነገር ራሱ በራሱ ብቻ ከሆነ በጊዜ ውስጥ እያረጀና እየደከመ ስለሚሄድ ጊዜ በጨመረ ቁጥር በዙሪያችን ያለው የኒቨርስ እያረጀ ወደ መድከም (ሞት) ይሄዳል እንጂ ወደላቀ ደረጃ «ዝልል» ብሎ ከቀደመው የበለጠና የላቀ ነገር አያስገኝም።³⁶ ይህም ማለት በአንድ ዝግ በሆነ ሁኔታ ውስጥ ከውጭ ሌላ ነገር ካልተጨመረበት በስተቀር ባለበት ሁኔታ አይዘልቅም፤ ራሱን በራሱ እያጠፋ ይሄዳል። ለምሳሌ ያህልም አንድ መኪና በአግባቡ እየሠራ እንዲቆይ ነዳጅ ሊጨመርለት፤ ዘይት ሊቀየርለት ይገባል።³⁷ የኢቮሉሽን ተዎራ ግን ይህን የሳይንስ ሕግ በመቃረን ፍጥረት ከራሱ በላይና ከራሱ ውጭ የሆነ ማንም ታላቅ ኃይል ሳይቆጣጠረው ወደ ተሽሻ ደረጃ በአዝጋሚ ሰውጥ ወይም በእመርታ ይለወጣል ይላል። የሳይንስ ተዎራ ለሳይንስ ሕግ መገዛት ነበረበት።

³⁶ According to the Second Law of Thermodynamics, all things deteriorate and become less ordered over time. It implies that over time any closed physical system becomes less ordered and more random- that is to say entropy (degree of disorder) increases.

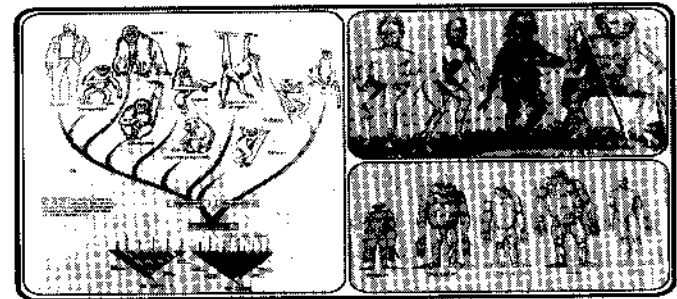
³⁷ There is a law of physics, called the second law of thermodynamics, that states that any closed system, left to itself, inevitably tends to disintegrate and will eventually self-destruct. This is obvious when we consider material objects around us. To keep running properly, a car needs not only continual replenishment of fuel, but also regular oil changes, replacement of broken or worn out parts, and cleaning of lines and connections. "Left to itself" the car runs worse and worse and eventually stops running.

መ. ዲ.ኤን.ኤ.

ሳይንቲስቶች እንደሚሉት በቀይ የደም ሰል ውስጥ አክሲድን የሚሸከመው ሂሞግሎቢን በሰውና የጀርባ አጥንት ባለቸው እንስሳት ሁሉ ይገኛል። ከዚያም አልፎ በኢቮሉሽን ምንም ዘመናዊ አላቸው በማይባለው በእንስሳትና በባዙቴሪያም እንኳን ይገኛል። ስለዚህ ኢቮሉሽንን በተመለከተ የሞሲኪውል ተመሳሳይነት ከሚመልሰው ጥያቄ ይልቅ የሚያስነሳው ጥያቄ ይበሳል።³⁸

ሠ. ኢቮሉሽን የሰዓሊዎች ድንቅ «የፈጠራ» ሥራ

ዝንጀሮዎችን ሰው አስመስሎ በመሳልና ዘአራት እግር ከሚሄዱበት ሁኔታ ቀስ በቀስ ቀና ብለው እንደሄዱ ዘማስመስል ሰው መሰለው እስኪታዩ ድረስ ሰዓሊዎች ተጠብበው ይሰሏቸዋል፤ በቴሌቪዥን ይሳዩአቸዋል። ሰዕሎች በትምህርት ዜትና በሌሎችም ቦታዎች ተሰጥፈው ይታያሉ። ቺምፓንዚዎች ጅራታቸውን አሳጥረው (ጥለው) በትር ይዘው ቀና እያሉ ይቆዩና ከንግግር በጎላ ሰው እየሆኑ ሲሄዱ፤ ለውኑታቸውም «ልካኝ» ሲሆን ይታያሉ። ከእነዚህ ጥቂቶች እዚህ ቀርበዋል።³⁹

³⁸ "Similarity is not the same as relationship and. As far as evolution is concerned, molecular similarities produce more questions than answers" Ibid., p.15.

³⁹ Brian K. Hall and Benedikt Hallgrímsson (2008), *Strickberger's Evolution*, Fourth edition, Jones and Bartlett Publishers, Sudbury, Massachusetts.

እንደነዚህ የሚያማምሩ ሰዕሎች አገላለጽ ከሆነ አንተ የዚህ መጽሐፍ አንባቢም በዚህ ሂደት ውስጥ ያለፍህ ከዝንጀሮ የዘር ሐረግ የተገኘህ የሩቅ አያቶችህ ቺምፓንዚዎች የነበሩ ሰው ነህ ማለት እኮ ነው!! ሆኖም አንዱ አንዳለው ሰው የመጣው ከአነሰተኛ ፍጡር ነው የሚለው የዳርዊን አስተሳሰብ ግምታዊና ማሰረጃ የማይገኝለት ብቻ ነው።⁴⁰ አንባቢ ሆይ! አንተ ከዝንጀሮ የመጣህ «አእምሮ» አንደሌላቸው አንሰለች» (ይሁዳ 1:10) ሳትሆን አግዚአብሔር በአምሳሉ የፈጠርህ ክቡር ሰው ነህ (ዘፍ 1:26-27)።

«ግሩምና ድንቅ ሆኜ ተፈጥራለሁና አመሰግንሃለሁ፤ ሥራህ ድንቅ ነው፤ ነፍሴም እጅግ ታውቀዋለች» (መዝ 139:14)

ዳዊት «ግሩምና ድንቅ ሆኜ ተፈጥራለሁና አመሰግንሃለሁ፤ ሥራህ ድንቅ ነው፤ ነፍሴም እጅግ ታውቀዋለች» (መዝ 139:14) አለ።

2.1.4 ኢቮሎሽን ቲዎሪ ያስከተለው ችግር

ሰዎችን ሁሉ እኩል እደርጎ አለመቁጠሩ። የዳርዊንን ኢቮሎሽን አስተሳሰብ ተመርኩዞ ኸርበርት ስፔንሰር «ማኅበራዊ ኢቮሎሽን» የተባለውን አስተሳሰቡን በማስፋፋት የሰው ዘር ወደ ከፍተኛ ደረጃ ለሚያደርገው ግስጋሴ ራሳቸውን መርዳት የማይችሉ፤ ደካሞችና አካል ጉዳተኞች አንቅፋቶች ስለሚሆኑ በእይወት አንዲኖሩ መፈቀድ የለበትም ብሎ ያምን ነበር። በኅብረተሰብ ውስጥ ጠንካራውና አቅም ያለው መቀጠልና መጽናት አለበት፤ ደካማውና የማይሆንለት ደግሞ አንዲሞት ሲፈቀድለት ይገባል ይላል። የሰርቫይቫል አፍ ዘ ፊተሰት ፍልስፍና ችግረኞችን መርዳት ወይም ድሆችን መደገፍ አያስፈልግም፤ ደካሞች ስለሆኑ እንዲሞቱ ይፈቀዳቸው የሚል አንድምታ ነበረው። እንዲሁም አቅመ ደካማ ወይም አካል

⁴⁰ "Darwin's idea that "Man is descended from some less highly organized form" remains pure guesswork" John, P.13.

ጉዳተኛ የሆኑ ሰዎች የራሳቸውን ዓይነት ዘር እንዳያሰተላልፉ ልጅ እንዳይወልዱ መከልከል አለባቸው ይልም ነበር። ይህ አስተሳሰብ ጠንካራ ወይም ያደጉ ሀገሮች ደካሞችን ለመውረር በምራሳዊ አስተሳሰብም ትክክል እንደሆነ ያስረዳል።

በዳርዊን «ናቹራል ሴሌክሽን» ቲዎሪ መሠረት አንዳንድ ሰዎች (ለምሳሌ አፍሪካውያን) ከሌሎች ሰዎች (ለምሳሌ እንደ አውሮፓውያን) የኢቮሎሽን ደረጃቸውን ገና ያልጨረሱ ናቸው ተብሎ ይታሰብ ነበር⁴¹። ይህ አስተሳሰብ ቅኝ ገዢዎች አገሮችን ለመውረር የተጠቀሙበት ፍልስፍና ነው። አይልፍ ሂትለር አይሁድን ጨምሮ ከነጮች ውጭ ያለው የሰው ዘር፤ እንዲሁም ከሰው የሚያንሱ (ማለት በኅብረተሰብ ውስጥ ቦታ የሌላቸው) ሁሉ የኢቮሎሽን ሂደታቸውን ያልጨረሱ ስለሆኑ መጥፋት አለባቸው በማለት 11 ሚሊዮን ሰዎችን ለመግደል ኢቮሎሽን «ፍልስፍናዊ» መሠረቱ ሆኗል።⁴² አይሁድን የጨፈጨፈውም በዚህ አስተሳሰብ በመመሥረት እንደ ነበረ ታሪክ ያስረዳል።⁴³

⁴¹ "The idea that some humans (such as Africans) were less evolved than others (such as Europeans) was in the air in the colonially minded nineteenth century", John M. Yeats and John Blasé, P. 134.

⁴² "In Germany, Hitler's Nazis ...the genocide of over 11 million people considered to be subhuman or unworthy of life" (creation.com), p.54. To learn more on the philosophy of Herbert Spencer and his argument of social Darwinism please read creation.com. PP. 52-54.

⁴³ "Hitler viewed the Jews, as well as any race other than whites, as lower life-forms on the evolutionary scale. These *unfit* races were competing with the white race for the necessities of nature; therefore exterminating them would be aiding society in achieving the highest goals of evolution", John M. Yeats and John Blasé, P.134.

2.1.5 ኢቮሉሽኒስቶች እንዲህ ዓይነት

አስተሳሰብ እንዴት ሊኖራቸው ቻለ?

ይህን ጥያቄ ለመመሰሰ ኢቮሉሽን ሳይንስ ነው ወደስ ሃይማኖት? ብሎ መጠየቅ የተሻለ ግንዛቤ ይስጣል።

አብዛኞቹ የኢቮሉሽን ተከታዮች የሳይንስ ምርምራቸውን የሚያካሂዱት በክህደት ላይ በመመሥረት ነው። አገዚአብሔር የሰም ብሎ በክህደት የሚጀምር ተመራማሪ ስለ ፍጥረት አመጣጥ የሚኖረው አማራጭ የኢቮሉሽንን ተወራ መቀበል ነው። ተመራማሪዎቹ በውስጣቸው ያለውን ወርልድቪው ሳይንሳዊ በሚመስል መንገድ ለመግለጽ ይፈልጋሉ። ትልቁ ጥረታቸውም በመካከል ለሚመሩት መላ ምት ማረጋገጫ መፈለግ ነው።

ስለዚህ ሁኔታ በኢቮሉሽን የሚያምን የሃርቫርድ ዩኒቨርሲቲ ጀነቲሲስት ሪቻርድ ሌውንቲን እንዳለው ኢቮሉሽንን በተመለከተ የሳይንስ ወገን የምንሆነው አስቀድመን የማይረዳላቸውን አስተሳሰብ ስለተቀበልንና ለመለኮታዊ አመለካከት በራችንን ስለዘጋን ነው። በማለት አምኗል።⁴⁴ በተመሳሳይ ሁኔታ የቸካጎ ዩኒቨርሲቲው ሞር ብኢቮሉሽን ላይ ያለን እምነት የተመሠረተው ፍጥረት ተፈጠረ የሚለውን ለመቀበል ባለመፈሰጋችን ላይ ነው ብሏል።⁴⁵ የኖቤል ሽልማት አሸናፊ የሆነ ሀሮልድ ዑሬይ የተባለ

⁴⁴ Harvard geneticist Richard Lewontin is perfectly frank... "We take the side of science in spite of the patent absurdity of some of its constructs ... because we have a prior commitment to materialism... Moreover, that materialism is absolute for we cannot allow a Divine foot in the door". John p.12.

⁴⁵ The University of Chicago's L. T. More makes "Our faith in evolution depends on our reluctance to accept the antagonistic doctrine of special creation" Ibid.

ኢቮሉሽኒስት ሰው የመጣው በኢቮሉሽን ነው የሚለው የአኛ እምነት አንቀጾችን ነው⁴⁶ ማለቱ በቂ ማስረጃ ነው።

በአጠቃላይ የኢቮሉሽን ተወራ አገዚአብሔርን በመካድ ላይ የተመሠረተ፤ የሳይንስን የምርምር ስልት የሚከተል ሳይንስ-መሰል ሃይማኖት ነው ማለት ይቻላል።

ስለሆነም ኢቮሉሽን በሳይንስ የሚረጋገጥ ተወራ ሳይሆን ተከታዮቹ በእምነት የሚቀበሉት ክስተት ነው። ይህም መጽሐፍ ጥበበኞች ነን ቢሉም፤ ሞቾች ሆኑ። (ሮሜ 1:22)⁴⁷ እንዳለው ነው።

ጥበበኞች ነን
ቢሉም፤ ሞቾች
ሆኑ።
(ሮሜ 1:22)

አምላክ የሰም ይል የነበረው ፈረንሳዊው ፈላስፋ ዩዋን ፖል ሳርተ በሕይወቱ መጨረሻ ላይ ሕይወቱን (አምላክ የሰም ባይነት) ጨካኝ የረጅም ዘመን (ዕድሜ ልክ) ተግባር ነው እንዳለው ኢቮሉሽን ተከታዮቹ ለአድሜ ልክ ሲከተሉት የመረጡት ሳይንሳዊ ሃይማኖት ነው። ስለዚህ ኢቮሉሽን ሳይንሳዊ ግኝት ሳይሆን ራሱን የቻለ ዳርዊናዊ ሃይማኖት ነው።

ስለ ዳርዊኒዝም የጀመርነውን ከመጨረሻችን በፊት በወርልድቪው መለኪያዎች እንመልከተው።

እውነት

እውነት በሳይንስ የተረጋገጠው ብቻ ነው።

አምላክ

አምላክ የሰም።

ሰው

ከእንሰሳ የተገኘ እንሰሳ ነው።

ደህንነት

⁴⁶ "Nobel Prize winner Harold Urey ... openly admitted that their commitment to materialism [...a worldview that begins by excluding God] has led them to embrace the theory of evolution not as a scientific conclusion, but as an act of faith." Ibid. p.29.

⁴⁷ መጽሐፍ ቅዱስ፤ አዲሱ መደበኛ ትርጉም።

መልካምና ክፉ የሰም፤ ደህንነት የሰም። ሥነ ምግባር አንጻራዊ ነው።

ሥልጣን፡-

ሥልጣን ያለው በሳይንስ ነው።

ኢየሱስ ክርስቶስ፡-

በታሪክ ውስጥ የነበረ ሰው ነው።

ዘላለም፡

ዓለም በኢቮሉሽን እየተሻሻለ ይቀጥላል።

2.2 ናቹራሊዝምና ማቴሪያሊዝም

ናቹራሊዝም ማለት ሙሉ በሙሉ ተፈጥሮአዊ የሆነ ማለት ነው። ናቹራሊዝም እንደ ወርልድቪው ሲገለጽ በአመለካከቱ ተፈጥሮአዊ (ምድራዊ) ብቻ የሆነ ምንም መለኮታዊ (ሰማያዊ) የሆነ ታላቢ የሌለበት ማለት ይሆናል።

ናቹራሊዝም (ተፈጥሮአዊ) እና ማቴሪያሊዝም (ቁላዊ) አመለካከቶች መነሻቸው የፈጣሪን መኖር መካድና ሙሉ ትኩረትን በግዑዙ ዓለም ላይ ማድረግ ነው።

ማቴሪያሊዝም ከናቹራሊዝም ጋር ተመሳሳይነት ሊኖረው ልዩነቱ ማቴሪያሊስቶች አስተሳሰባቸውን የመሠረቱት በፊዚክስና በማትስ ላይ መሆኑ ነው። ማንኛውም እውነት መረጋገጥ ያለበት ሰፊዚክስ ቅድሚያ በመስጠት በሂሳብ (ማትማቲክስ) ነው። ቁስ (ማተር) እና ንፍቀት (ኢነርጂ) መኖራቸው በፊዚክስ የተረጋገጠ ነገር ስለሆነ ከቁስና ከንፍቀት ያልተሠራ ነገር ሁሉ አይኖርም። ሁሉንም ነገር በውስጡ ያሰውን ቁስ መጠን በቀመር (በፎርሙላ) መግለጽ ይቻላል። ስለዚህ መንፈሳዊ ዓለም የሰም ይላሉ።

የናቹራሊዝምና ማቴሪያሊዝም ወርልድቪው በ21ኛው ክፍለ ዘመን ብዙ የሚነገርለት አመለካከት ነው። ከዝቅተኛ እስከ ከፍተኛ ትምህርት ደረጃ በተሰያየ መንገድ በየትምህርቱ ዓይነት ውስጥ ይንጸባረቃል። ዋናው ትኩረቱም የእግዚአብሔርን ሕልውና በመካድ ለው በቴክኖሎጂና በሳይንስ ምርምር ብቻ እንዲታመን ማድረግ ነው። የሰው ዘር በጥረቱ በሳይንስ እየታዘበ በቁላዊ ኑሮው ከፍተኛ ደረጃ ላይ ይደርሳል፤ የተሻለ ሞራላዊ ንብረተኝነትም ይሆናል ብሎ ያምናል።

ትኩረት

የናቹራሊዝምና ማቴሪያሊዝም ዋና ትኩረት የሰውን የኑሮ ምቹት ዘመናዊነትና ጤንነቱን በመጠበቅ ላይ ነው። ስለዚህ ሥልጣኔ (ፕሮግሬስ) በጣም ይበረታታል። ስለ ሃይማኖት (እምነት) መናገር ጎታችና ሰሥልጣኔ የማያግዝ ነው። ልዩ ልዩ ልማዶችንና ባሕሶችን ለማወዳደሪያነት እንዲያግዝና በታሪካዊነቱ

ካልሆነ በስተቀር ሃይማኖታዊ (ክርስቲያናዊ) አመለካከት ከትምህርት ሥርዓት ሁሉ መወገድ አለበት በማለት ይሟገታል።

ግብ

የፍሬሊዝምና ማቴሪያሊዝም ግብ በፍጆታ ላይ ያተኮረ ነገር (ኮንሰሉመሪዝም) ነው። ሰው ሲደሳው ከፍተኛው የነገሩ ደረጃ ይደርሳል ይላል። ይህም መብላት፣ መጠጣት፣ መግዛት፣ መልበስ፣ መዝናናት

(መንደላቀቅ) ነው።

ሆኖም ይህ ሁሉ

ጊዜያዊና ጠፊ ነው።

መጽሐፍ «ዐይናችን

የሚያተኩረው በሚታየው ነገር ላይ ሳይሆን በማይታየው ላይ ነው፤ የሚታየው ጊዜያዊ ነውና፤ የማይታየው ግን ዘላለማዊ ነው» (2ቆሮ 4:18) ከሚለው ጋር ይቃረናል።

«ዐይናችን የሚያተኩረው በሚታየው ነገር ላይ ሳይሆን በማይታየው ላይ ነው፤ የሚታየው ጊዜያዊ ነውና፤ የማይታየው ግን ዘላለማዊ ነው» (2ቆሮ 4:18)

የፍሬሊዝምና ማቴሪያሊዝምን ምንነት በወርልድቪው መለኪያዎች እንመልከት።

እውነት

ከምንኖርበትና ከሚታየው ቁሳዊ ዓለም ውጭ የሆነ ምንም እውነታ የለም። እውነት በሳይንስ የሚረጋገጥ፤ በሰው አምስቱ ህዋሳት የሚታወቀው ነገር ብቻ ነው። እውነትን ለማግኘት በጥናት (አትኩሮ በመመልከት)ና በልምምድ ላይ መመሥረት ያስፈልጋል። ይህም መሆኑ በመሆኑ በሳይንስና በምርምር ላይ መመስረት ነው። በአሁኑ ጊዜ ከሰው እውቀትና አቅም በላይ የሚመለከቱ ነገሮች ሁሉ በሳይንስ ምርምርና በቴክኖሎጂ እድገት የሚደረሱባቸው ናቸው። ስለዚህ ድርጊቶች በእግዚአብሔር ወይም በሰይጣን ተደረጉ ብሎ ማሰብ ለጠለቀ ምርምር እንቅፋት ይሆናል። በሳይንስ ምርምርና ግኝት የሚረጋገጥ ሁሉ ትክክለኛ ስለሆነ እውነት ነው። ስለሆነም እውነትን በሚመለከት መመሪያው በሳይንስ የሚደረጋገጥ ሁሉ ትክክለኛ አይደለም ስለዚህ ተጠራጠረው የሚል ነው።

የሰው አመጣጥ

ሰለ ሰው አመጣጥ መሠረት የሚያደርገው የዳርዊንን ተዎሪ ነው። ሰው የእጋጣሚና የኢቮሎሽን ውጤት ስለሆነ ከእንስሳት ምንም አይለይም። ሰው ቁስ ብቻ ስለሆነ ነፍስ ወይም መንፈስ የሚባል ነገር የለውም። ሰው እንስሳ ስለሆነ የሚፈልገውን ነገር ሁሉ በፈለገውና ባገኘው መንገድ ማሟላት ይችላል። የሚቆጣጠረው የበላይ፤ ሐይ የሚለው የኅሊና ሕግ የሚባል የለበትም።

ደዐንነት

ሰው የሚኖርና የሚሞት እንስሳ ብቻ ስለሆነ የኃጢአት ይቅርታ የሚባል ነገር የለም፤ ስለዚህ አዳኝ አያስፈልገውም። የሰው አእምሮ መሥራት ሊያቆም ያ ሰው ስህልጊዜ ሞተ ይባላል። ኃጢአት የለም። መልካምና ክፉ የሚባለው እንደየሰጠ የሚደረግ ምርጫና ውሳኔ ነው። ሥነ ምግባር ለማህበረሰቡ የሚያስፈልጉ ባሕርያት ናቸው። ደህንነት የሚያስፈልገው ከምድራዊ ችግሮች ነው። ሰዎች ከምድራዊ ችግሮች የራሳቸውን የደህንነት መንገድ ማዘጋጀት ይችላሉ። ይህም ትምህርትና ሳይንሳዊ ግስጋሴ ነው።

ሥልጣን

የሥልጣን መሠረት እንተ ስለሆነህ ጥሩ ከተለማህ አድርገው⁴⁸። ሳይንስና ማትሰ ሲታወቅ የሚገባውን እውነት ሁሉ ለሰሚንልጽ ከዚህ ሌላ እውነት የለም። ስለሆነም እንተ ከምታውቀው ውጪ «እውነት» የሆነና ሥልጣን ያለው ማንም የለም። የሥልጣን ሰንሰለትን የሚያበጁት ሰዎች ናቸው። ሥልጣን እኛው ራሳችን ለዎች ስለሆንን ከሰው ውጭ የሆነ ሥልጣን የለም።

ዘላለም

ከሚታየው ግዑዝ (ተፈጥሮአዊ) ዓለም ባሻገር ምንም ነገር አይኖርም። ስለዚህ ከሞት በኋላ ሕይወት ወይም መንግሥተ ሰማይና ገሃነመ እሳት የሚባሉ ቦታዎች የሉም። ሰው ሲሞት መጀመሪያ ወደተገኘበት ወደ መሬት ይመለስና መሬትን

⁴⁸ "If it feels good, do it"

ያደልባል፤ ቁስ ይሆናል፤ ከዚህ ያሰፈ ሌላ ክስተት አይኖርም።
 ዘላለማዊ የሆነ ነገር ቁስ ብቻ ነው። ከሞት በኋላ ሕይወት
 የለም። ሰው ከሞተ በኋላ በምንም መልኩ በሆነ መኖሩ
 ይቋረጣል።

ኢየሱስ ክርስቶስ

በታሪክ ውስጥ የነበረ ሰው ነው። እርሱ አደረጋቸው የሚባሉት
 ተአምራት ከሳይንስ አውነታ ውጭና የማይቻል ስለሆኑ
 እንቀበላቸውም።

እንግዲህ ኑሮ መብላት፤ መልበስና መዝናናት ብቻ ከሆነ ሰው
 በምቹት ከተያዘ የቤት አንስሳ የሚለይበት መንገድ ምንድን ነው?
 የሚፈልገውን ነገር በራሱ ፈቃድና ጉልበት በማድረግ ብቻ ሊሆን
 ነው። «ሰው ዓለሙን ሁሉ በያተርፍ ነፍሱንም በያጉድል ምን
 ይጠቅመዋል? ወይስ ሰው ስለ ነፍሱ ቤዛ ምን ይለባል?» (ማቴ
 16:26)።

ሰው ግን ቁስ ብቻ አይደለም፤ ነፍስ መንፈስ ሥጋ ነው። ነፍሱ
 በዳቦ እትጠግብም፤ መንፈሱ በተንደላቀቀ ምቹት አያርፍም።
 ዋሊያ የውኃ ምንጭ አንደምትናፍቅ ነፍስ ፈጣሪዋን መፈለግ
 አሙን ነው (መዝ 42:1)።

ሳይንስና ቴክኖሎጂ እስፈላጊዎች ናቸው። መጽሐፍ ቅዱሳዊ
 ወርልድቪው ያላቸው ክርስቲያኖች በእነዚህ ዘርፎች ገብተው
 መማር አለባቸው።

የተማሩና ክፍተኛ
 ደረጃ የደረሱም
 ብዙዎች ናቸው።
 በመሠረቱ መጽሐፍ

«ሰው ዓለሙን ሁሉ በያተርፍ ነፍሱንም
 በያጉድል ምን ይጠቅመዋል? ወይስ ሰው
 ስለ ነፍሱ ቤዛ ምን ይለባል?» (ማቴ
 16:26)።

ቅዱሳዊ ወርልድቪው ከቴክኖሎጂና ሳይንስ ጋር ተቃርኖ
 የሰውም። ለናቹራሊስቱ ግን እምነቱና ተስፋው የሚያርፈው
 በሳይንስ ላይ ብቻ ነው። ክርስቲያኖች የሳይንስን እድገት
 ማበረታታት አለባቸው። ሳይንስ አውነትን የማወቂያ አንድ
 መንገድ ነው። ሁሉ አውነት የሚሰኘው ግን በመጽሐፍ ቅዱስ
 አውነት ነው።

2.3 ሬላቲቪዝም (አንጻራዊነት)

የሬላቲቪዝም አባት የሚባለው ግሪካዊው ፈላስፋ ፕሮታጎራስ
 (490-420 ዓ.ዓ.) ነው። ፕሮታጎራስ ከሌላ ፈላስፋ ሶቅራጥስ ጋር
 ሲከራከር «አንተ አውነት የሆነው ለአንተ አውነት ነው፤ ለእኔ
 አውነት የሆነው ለእኔ አውነት ነው»⁴⁹ ማለቱና ሶቅራጥስም
 ሲመልስ «የእኔ አስተያየት፡- አውነት ፍጹም መሆን አስበት፤
 ስለዚህ አንተ ተሳስተሃል፤ ይህ የእኔ አስተያየት ነው፤ ይህ
 በአንተ ፍልስፍና መሠረት ትክክል ስለሆነ ከዚህ ጋር
 መስማማት አለብህ» ማለቱ ስሬላቲቪዝም ወርልድቪው
 እጀማመር ይጠቀሳል።

የሬላቲቪዝም ወርልድቪው ዋና ትኩረት በሰው እስተሳሰብ ላይ
 ነው። መነሻ ህሳቡ ሰው ሁሉ የራሱ አመለካከት አሰው የሚል
 ነው። «አንተ የራስህ አሰብ፤ አርሷም አላት፤ ሁሉም የየራሳቸው
 አላቸው። ስለአንተ አውነት የሆነው ለአንተ አውነት ነው፤ ለእኔ
 አውነት የሆነ ለእኔ አውነት ነው። ስለዚህ አውነት አንጻራዊ
 (ሬላቲቭ) ነው ይላል። ስለሆነም አውነት አንጻራዊ እንጂ
 ለሁሉም ሰው የሚሆን አይደለም። ፍጹም አውነት የሚባል
 የለም፤ አንዲኖርም አይፈለግም። ምክንያቱም አውነት ሥልጣን
 ስላለው ነው። ሰው አውነት ነው ብሎ ለተቀበለው ነገር ራሱን
 ያስገዛል፤ በዚያ አውነት መሠረት አንዲሄድ ይጠበቅበታል።

⁴⁹ "...in the 5th century BC ... dialogue with Socrates, Protagoras said: "What is true for you is true for you, and what is true for me is true for me." ...Socrates proved that relativism is self defeating with the following: "My opinion is: Truth must be absolute and that you Mr. Protagoras, are absolutely in error. Since this is indeed my opinion, then you must concede that it is true according to your philosophy." Wikipedia

በሬላቲቪዝም ሥር የተለያዩ ቅርንጫፎች አሉት። ሦስቱን⁵⁰ እንመለከታለን።

- ♦ የእውቀት/ የእውነት ሬላቲቪዝም፡- እውነት አንጻራዊ ነው። አንድ እውነት ከሌላ እውነት አይበልጥም። ሁሉም እውነት አኩል ነው። ፍጹም እውነት ስለሌለ የእውነት ሰጪ የለም፤ ለሰጪው ሕግዘላብሔር የለም፤ ብሎ ያስባል።
- ♦ ሥነ ምግባራዊ ሬላቲቪዝም፡- ሞራል ለው እንደሚኖርበት ኅብረተሰብ ሁኔታ ይለያያል። ለሁሉም ኅብረተሰብ የሚሆን የሞራል መለኪያ የለም። ለሰጪው ትክክልና ስህተት የሚባል ሥነ ምግባር ሊኖር አይችልም፤ ሁሉም አንጻራዊ ነው።
- ♦ የሁኔታ ሬላቲቪዝም፡- ስህተት ወይም ትክክል የሚባል ሥነ ምግባር በሁኔታው ላይ ይመሠረታል።

ሬላቲቪዝም በወርልድቪው መለኪያዎች ሲታይ፡፡

እውነት

ፍጹም እውነት የለም። እውነት አንተ ሊሆን የምትችልገው ነገር ነው። ሁሉም አስተሳሰቦች ትክክል ስለሆኑ እውነት እንደ ሰውየው አንጻራዊ (ሳብደክቲቭ) ነው። አንድ ሰው መስረቅ ስህተት ነው ብሎ በያምን ለእርሱ ስህተት ነው፤ ግን እውነት አንጻራዊና የግል ስለሆነ ሌላ ሰው ይህን ማመን አለብህ መባል አይኖርበትም። አንድ እውነት ለሁሉ ሰው አይሆንም። እኔ ካመንሁበት ያ ነገር ለእኔ እውነት ነውና።

አምላክ

ሕይወት ጀማሪ የለውም። ስለዚህ ፈጣሪ የለም።

ሰው

በዳርዊኒዝም ላይ በመመሥረት ሕይወት በኢጋባሚ ነው የጀመረው ይላል።

⁵⁰Cognitive relativism; moral/ethical relativism; situational relativism. For an elaborate explanation please refer <http://realchristianity.wordpress.com>

ሥልጣን

ሁሉም ሰው ለየራሱ ትክክል የሆነውን መወሰን ይችላል። ለሁሉ ሰው የሚሆን ትክክልና ስህተት የሚባል ነገር የለም። ሰው የመጨረሻ ወላኝ የሥልጣን ምንጭ ነው።

ደህንነት/ ድነት

ስህተት አንጻራዊ ስለሆነ ኃጢአት የለም፤ ደህንነት የለም።

ኢየሱስ ክርስቶስ

በታሪክ የነበረ አንድ ሰው ነው።

ዘላለም

ሰው ቁስ ነው፤ ሊሞት አበቃለት።

ሬላቲቪዝም ራሱን በራሱ የሚቃረን ፍልስፍናዊ አስተሳሰብ ነው።

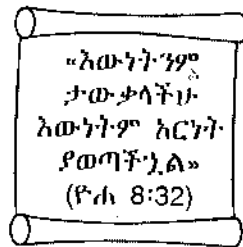
- ♦ እንደ ሬላቲቪዝም አስተሳሰብ እውነት አንጻራዊ ነው። ይህ አባባል ትክክል ከሆነ እንግዲያውስ ሁሉ እውነት አንጻራዊ ነው የሚለው ዐረፍተ ነገር ትክክል ነው ማለት ይሆናል። ሁሉ እውነት አንጻራዊ ነው የሚለው አባባል በራሱ ትክክል ከሆነ ደግሞ እንደዚህ ዓይነት አንጻራዊ ያልሆነ እውነት አለ ማለት ሊሆን ነው። ወይም እውነት አንጻራዊ ነው የሚለው አባባል ራሱ አንጻራዊ አባባል እንጂ ፍጹም እውነት ሊሆን አይችልም ማለት ነው። እንግዲያውስ ሁሉ እውነት አንጻራዊ አይደለም ማለት ነው። ለሰጪው ሁሉ እውነት አንጻራዊ ነው የሚለው ዐረፍተ ነገር ስህተት ሆነ።
- ♦ ለእኔ ትክክል የሆነው ነገር ለእኔ ትክክል ከሆነ ሬላቲቪዝም ስህተት ነው ስል ይህ አባባል ለእኔ ትክክል ነው። በእርግጥም ሬላቲቪዝም ስህተት ነው። ይህን በማለትህ ተሳስተሃል የሚለኝ ሊኖር አይገባም፤ ምክንያቱም ሬላቲቪዝም ነውና።
- ♦ በሬላቲቪዝም አባባል ለሁሉ ሰው የሚሠራ ፍጹም እውነት የለም። ፍጹም እውነት ከሌለ ሬላቲቪስቶች የሚጠቀሙበት

ይህ ፍጹም እውነት የለም፤ የሚለው ፍጹማዊ አባባል መነገር አይኖርበትም።

መጽሐፍ ቅዱስ ዘመን፤ ሀገር፤ ቋንቋ፤ ባሕል የማይለወጠው ለሰው ሁሉ የሚሆን እውነት መኖሩን ያስተምረናል። እግዚአብሔር መኖሩና ወደ እርሱ የሚያደርስ ብቸኛ መንገድ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው የሚለው ፍጹም እውነት ነው። እንዲሁም ለው ሁሉ አንድ ቀን በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት እንደሚቀርብ ይናገራል። ሰው ግን ይህን ለመሸፈን ለሚፈልግ የራሱን እውነት አበጅቶ ይኖራል።

መጽሐፍ ቅዱስ እውነት አንጻራዊ ሳይሆን ቋሚ (ለሁሉም ሰው የሚሆን) መሆኑን ያስተምራል።

እውነት የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ «እኔ ለእውነት ልመሰክር ለለዚህ ተወልጃለሁ» (ዮሐ 18:37)፤ እንዲሁም «እኔ ብርሃን ሆኜ ወደ ዓለም መጥቻለሁ» (ዮሐ 10:46) አለ። እርሱ የሐሰትን ጨለማ የሚገፍ ብርሃን ነው። እንዲሁም «እውነትንም

ታውቃላችሁ እውነትም እርነት ያወጣችኋል» (ዮሐ 8:32) እንዳለው በጨለማ መኖር የለይጣን ባሪያ መሆን ሲሆን ብርሃን ደግሞ ነጻነት ነው።

2.4 ሴኩላሪዝም

ሴኩላር ማለት መንፈሳዊ ወይም ግዴማኖታዊ ያልሆነ ማለት ነው። የአማርኛ ቀጥተኛ ትርጉሙ ዓለማዊ ወይም ሥጋዊ፤ የሚለው ይቀርበዋል። ሴኩላሪዝም ማለት እግዚአብሔርን መኖሩት የሌለበት አኗኗር እንደ ማለት ነው። ስለሆነም ሴኩላሪዝም ወርልድቪው «እውነት» የሚገኘው ከግዴማኖታዊ መንገድ ውጪ ነው ብሎ ይነግራል። ሴኩላሪዝም በእግዚአብሔር ላይ የሚደረግ እምነትን አጥብቆ ይቃወማል።

ሴኩላሪዝም የሚለውን ቃል ለመጀመሪያ ጊዜ የተጠቀመው ጆርጅ ሆሊኦክ የተባለው የ19ኛው ክፍለ ዘመን ፈላስፋ ነበር። ሆሊኦክ ሰዎች በአንድ ነገር ላይ ምርጫቸውን የሚያደርጉት ለብዙ ሰዎች በሚያስገኘው ክፍተት ጠቀሜታ መሆን አለበት ይል ነበር። ይህም የቲሊታሪያኒዝም⁵¹ ይባላል። ለሰው ክፍተት ጠቀሜታ ማስገኘት ማለት ደስታ ወይም ድሎት ነው። ስለዚህ የአንድ ነገር ትክክለኛነት መለኪያው አብዛኛው ሰው ደስ ተሰኝቷል ወይ? ብሎ በመጠየቅ የሚገኘው ምላሽ ነው።

እግዚአብሔርን መውደድና ዓለምን መውደድ አንድ ላይ ስለማይገኙ ሴኩላሪዝም የእግዚአብሔር የሆነውን መጥላትና ዓለምን መውደድ ነው። ስለ እንዲህ ዓይነቱ ኑሮ መጽሐፍ ቅዱስ «ዓለምን ወይም በዓለም ያሉትን እትውደዱ፤ በዓለም ያለው ሁሉ እርሱም የሥጋ ምኞትና የዓይን አምሮት ስለ ጥንብብም መመከት ከዓለም ስለ ሆነ እንጂ ከአባት ሰላልሆነ፤ ማንም ዓለምን ዚወድ የአባት ፍቅር በእርሱ ውስጥ የለም» (1ዮሐ 2:15-16) በማለት ይናገራል።

⁵¹ George Holyoake believed that God did not exist ...believed that people needed an ethical system to guide their lives and that is utilitarianism. Utilitarianism proposes that we make decisions based upon the greatest good that can be attained for the greatest number of people. John M. Yeats and John Blasé, p.152.

የሴኩላሪዝም አስተሳሰብ ተከታዮች ማክሰ ዌበርና ፍሬደሪክ ኔትዝክ⁵² ትክክል እና ስህተት የሚሉት ቃላት ከሰው የዕለት ተዕለት ንግግር እየጠፉ የግል ምርጫ በሚል ይተነሱ ብለው ያስቡ ነበር። የሴኩላሪዝም አስተሳሰብ በ1960ዎቹ ዓመታት ተሰፋፍቶ በተሰይ ቶማስ አልቲዘር⁵³ የተባለ ሰው ሴኩላር አምነት ወይም ሴኩላር ሥነ መስክት የሚል ሀሳብ አመጣ። ቶማስ አልቲዘር አምልኮንና ጸሎትን ባስማድረግ አግዚአብሔርን ከሀሳባችን አናሰወግደው ብሎ የተነሣ ሰው ነበር። በዚህ ምትክ ሰው በቅርብ የሚገኝለት አግዚአብሔርን የሚተነ አንደ ሲቪል ራይትስ እንቅስቃሴ መጀመር ዓለም አቀፍ የሆነ ሴኩላር ክርስትና ያስገኛል ብሎ አሰበ። በዚህ ሂደት ኅብረተሰብ ከአምነት እየተሰየ በሄደ መጠን በማኅበራዊ እድገት አየመጠቀ እንደሚሄድ ገመቱ።

ሴኩላሪዝም በወርልድቪው መለኪያዎች፡-

እውነት

ትክክል ወይም ስህተት የሚወሰነው በራሱ በሰውየው ውሳኔ ነው። የግል ምርጫ ወሳኝ ነገር ነው። የሚወሰነው ሌላ መመሪያ፣ ፖሊሲ ወይም ሕግ ሳይሆን እኔው ራሴ ነኝ። በመጽሐፍ ቅዱስ በኩል የሚናገር አምላክ የለም፤ እውነት የሚገኘው ከሌላ ምንጭ ሳይሆን እዚሁ በምድር ከሰዎች ነው። የሰው አስተሳሰብ ወይም የሰው ሚዛናዊነት በመጽሐፍ ቅዱስ ከሚገኝ ጥበብና መገሰጥ ይበልጣል ይላል።

አምላክ

ሴኩላሪዝም የአግኒስቲሲዝምና የኤቲዝምን አስተሳሰቦች ቀይጦ ይይዛል። ኤቲዝም አግዚአብሔር የለም የሚል ሊሆን አግኒስቲሲዝም ደግሞ እግዚአብሔር ከኖረም ልናውቀው አንችልም

የሚል ነው። ስለዚህ ሴኩላሪዝም ወርልድቪው እግዚአብሔር የለም፤ ሲኖርም ይችላል ከኖረም አርሱን ማወቅ አይቻልም፤ ደግሞም አያስፈልገንም ይላል። በሃይማኖት በኩል ይገኛል የሚባለውን ሁሉ በሰው ጥረት ማግኘት ሰላሚቻል አምላክ መኖሩ ምንም ትርጉም አይሰጥም ይላል። ሰው የሕይወት ሚስጢር የሚባልን ማናቸውንም ነገር የመፍታት ችሎታ አለው ብሎም ያሰባል።

ሰው

ሰው በመሠረቱ ጥሩ ነው። ትክክለኛ ውሳኔ ያደርጋል፤ ደስተኛ ኅብረተሰብን ማምጣት ይችላል። ሴኩላሪዝም ከሃውማኒዝም ጋር ተቀራራቢነት አለው። ሰው የነፍስ ምንነት ይወስናል፤ ስለዚህ ሰው ሰራሱ አምላክ ነው። ሰው ከሌላው ፍጥረት የላቀ መሆኑን የሚያረጋግጥበት መሣሪያ ሳይገኝ ነው።

ደህንነት

ደህንነት ማለት የሰው መሻሻልና መሰልጠን ነው። ይህም የሚመጣው በኢቮሉሽንና በሰዎች ጥረት ነው። ሰዎች ደህንነት የሚገኘው በኢቮሉሽንና በጥረት ነው ብለው እንዲያስቡ ማድረግ በፈጣሪ ላይ ያላቸውን አምነት ለማጥፋትና ወደ ከፍተኛው የኢቮሉሽን ኡቶፒያ⁵⁴ እንዲደርሱ ይረዳቸዋል።

ሥልጣን

መስኪያ ወይም ሥልጣን ያለው በራሱ በሰው እጅ ነው። ሰው ራሱን በራሱ መቆጣጠር ይችላል፤ ትክክለኛ ውሳኔ ማድረግ ይችላል። ሌላ መመሪያ አያስፈልገውም። ስለዚህ ሥልጣን ያለው በሰውየው ላይ ነው። ሰዎች የራሳቸው ባለሥልጣን ናቸው። ለብዙኃኑ ሰው ጥሩ የሆነ ነገር ጥሩ ነው።

ኢየሱስ ክርስቶስ

ኢየሱስ አንድ ጥሩ ሰውና አስተማሪ ነበር።

⁵² Max Weber and Friedrich Nietzsche

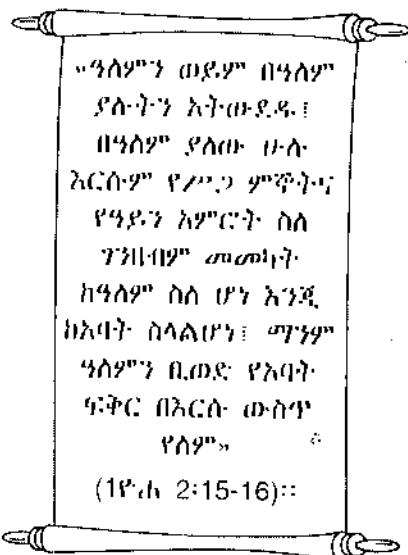
⁵³ "Thomas J. J. Altizer ... proposed the death (doing away with) of the transcendent (high, holy) God by ceasing acts like worship and prayer. ...the rebirth of an immanent (near to humans) God who could be found in secular activities such as the civil rights movement", John M. Yeats and John Blasé, p. 154

⁵⁴ Utopia- a place of ideal perfection especially in laws, government, and social conditions, Merriam Webster 11th (collegiate Dictionary

ዘላለም

ጊዜን የሚቆጣጠር ከጊዜ ውጭ የሆነ ሌላ ኃይል የለም። ሰዎች ከተፈጥሮ መሰዋወጥ ጋር ተስማምተው መኖር አለባቸው። ሳይንስና ቴክኖሎጂ ሲያድግ ሰው ስህልጊዜ ሳይሞት የሚኖርበት ዘዴ ሲገኝ ይችላል። እያንዳንዱ ሰው የራሱን ዕጣ ፈንታ (ደስቲኒ) ወሳኝ ነው። ስለዚህ ከመደለት በስተቀር ሰሕይውት ሌላ ግብ የለውም። ሰው ሊሞት መኖሩን ያቋርጣል።

በአጠቃላይ ሴኩላሪዝም ወርልድቪው ዓለማዊነት ነው። ሰው ሥጋ ብቻ ነው የሚል ነው። ሴኩላሪዝም ስለ ክርስትና ግድ የሰኝም የሚል አቋም ሰላማዊዝ እምነትን አቀዝቃኝ ነው።

2.5 ሂውማኒዝም

ሂውማኒዝም ወርልድቪው በ20ኛው ክፍለ ዘመን የተስፋፋ አስተሳሰብ ነው። ሂውማኒዝም ከሴኩላሪዝም ጋር ተመሳሳይነት አለው። እንዲሁም ሂውማኒዝም ከኢንዲቪዲዩዋሊዝም ጋር የተቀላቀለ ነው። በአጠቃላይ የወርልድቪው ይዘታቸው ተመሳሳይ ሆኖ ሂውማኒዝም በሰዎች ላይ (በወል) ሊያተኩር ኢንዲቪዲዩዋሊዝም ደግሞ በግለሰብ ላይ ያተኩራል።

በሂውማኒዝም ወርልድቪው መሠረት የእውነት ምንጭ ሰው ነው። ኅብረተሰብ እየሰለጠነ፤ እያደገ (ኢቮልቭ እያደረገ) ሊሄድ እያንዳንዱ ሰው ራሱን መግዛት፤ መቆጣጠርና መምራት ይችላል። እንዲህ ሲሆን ለው ሁልጊዜም ትክክል የሆነውን ያደርጋል፤ ስለዚህ ስህተት አይኖርም የሚል አስተሳሰብ አለው።

ሂውማኒዝም በወርልድቪው መለኪያዎች

እውነት

እያንዳንዱ ሰው ወደ ራሱ ነጻነት የሚያደርሰውን ትክክለኛ ውሳኔ የማድረግ ችሎታ አለው። ትክክለኛና ስህተት የሚባሉ ነገሮች የሚወሰኑት እያንዳንዱ ሰው በሚኖርበት ሁኔታ፤ በፍላጎቱና በሚያስፈልገው ነገር ነው። ስለዚህ እያንዳንዱ ሰው ራሱ የአንድ ነገር ትክክለኛነትና ስህተትነት የሚለካበት የእውነት መለኪያ ነው። የእውነት ምንጭ እግዚአብሔር ሳይሆን ሰዎች ናቸው። ትክክልና ስህተት የሚባሉት ነገሮች ሰው አመጣሹ ናቸው ይላሉ።⁵⁵

አምላክ።

በሂውማኒዝም ስለ አምላክ መኖር የማይታሰብ ጉዳይ ነው። የእውነት ቁልፍ ያለው በሰው እጅ ነው። ሰው ችሎታና ሚዛናዊ አስተሳሰብ ስላለው አምላክ አያስፈልገውም። አምላክ አለ ብሎ

⁵⁵ “Because humans are the ultimate authority for secular humanists, there is no set standard for right and wrong. Every standard of morality is simply self-imposed.” John M. Yeats and John Blasé, p.165.

ማለብም አያስፈልግም። «ሰነፍ፡ በልቡ፡- አምላክ የለም ይላል» (መዝ 53:1)።

ሰው

ሰው በመሰረቱ ጥሩ ነው። በምድር ላይ ላሉ ጉዳዮች ሁሉ መፍትሔው ሰው ስለሆነ ሰው (አምላክ) ነው። ለሰው የሚያስፈልገው ነገር ትምህርት፣ የጤና እንክብካቤና የተሻለ ማህበራዊ ኑሮ ነው። ሂውማኒዝም ታላቢ የሚያደርገው «ተፈጥሮአዊነትን» ነው። ሰዎች የተፈጥሮ ክፍል ናቸው፤ ከተፈጥሮ በኢቮሎሽን የተገኙ ናቸው። እንዲሁም ሰዎች በኅብረት የሚኖሩ ማህበራዊዎች እንሰላት ናቸው። እንደ ኤግዚሉቴንሽያሊዝም⁵⁶ አስተሳሰብ ሰው መኖሩ ስለ ተገኘ ብቻ እንጂ ምንም ትርጉም የለውም ብሎ ያምናል።

ደህንነት

ሰው (ደህንነት) የሚያገኘው በትምህርት ነው። ሰው በራሱ ወደ «አውነት» መድረስ ይችላል። ስለዚህ ሌላ አውነት አያስፈልገውም። ኃጢአት የለም። በምድር ላይ ሰዎች በአንድነት ሆነው ለሁሉም ሰው የሚጠቅም ነገር ሲሠሩ ያ ደህንነት ነው። ሰዎች ራሳቸውን በራሳቸው ይቆጣጠራሉ።

ሥልጣን

በሂውማኒዝም የሥልጣን ምንጭ ሰው ስለሆነ ከሌላ ዘንድ ከመለኮት የሚመጣ ሕግ፣ ወይም መመሪያ አያስፈልግም ብሎ ያስባል። ሰው የሁሉ ነገር መለኪያ ነው። የሚለውን የግሪኩን ፈላስፋ ፕሮታጎራስ⁵⁷ ፍልስፍና መሠረት ያደርጋል። ሰው የመልካምና የክፉ የትክክልና ስህተት መለኪያ ነው። ይህ የሂውማኒዝም አስተሳሰብ መሠረት ነው። ከሰው ውጭ የሆነ ሥልጣን ያለው ሌላ ፍጥረት ወይም አምላክ የለም።

⁵⁶ Existentialism- human existence is purely arbitrary, without ultimate meaning.

⁵⁷ Protagoras: "Man is the measure of all things."

ኢየሱስ ክርስቶስ

ሰሰው ጥሩ ምላሴ የሆነ ሰው ነበር። በአዲስ ኪዳን ስለ እርሱ የተገለጸው ግን ታማኒነት የለውም።

ዘላለም

ሰው የራሱ ባለ ሥልጣን ስለሆነ መመሪያው «ከመሞትህ በፊት የምትችሉውን ሁሉ አድርግ። ለሰው ያለው ጊዜ እሁን (ዛሬ) ብቻ ስለሆነ ዛሬን ኑሮ። ያለህ ጊዜ ይኸው ብቻ ስለሆነ ሌላውን ሰው አስከፊነት ድረስ የምትመኘውን ሁሉ ፈጽሞ» የሚል ነው።

በአጠቃላይ ሂውማኒዝም እንደ ማርክሲዝም ዓይነት ፍልስፍና ነው። በዓለም ዙሪያ ብዙ ሚሊዮን ሕዝብ በማርክሲዝም ተሰፋ አድርጎ ነበር። ማርክሲዝም ላብ (ወዝ) እደሩ ከካፒታሊስቱ ቀንበር መሳቀቅ ከቻለ ሰው ወደ «ልዩ» የአኩልነትና የተደላደለ ዓለም ይደርሳል፤ ምንም ዓይነት ሃይማኖት አያስፈልግም፤ ሃይማኖት ህላባዊነት ነው፤ እድገትን የሚገድብ ነው ይል ነበር። ማርክሲዝም እግዚአብሔርን በመካድ ላይ የተመሠረተ ርዕዮተ ዓለም ነበር። ማርክሲዝም የገባው ተሰፋ ከንቱ መሆኑ በበርሊን ግንብ መፍረስ ታየ። ምሥራቁ ጀርመን (ማርክሲስቱ) ግንቡን አፍርሶ ከምዕራቡ ጀርመን (ካፒታሊስቱ) ጋር ተቀላቀለ። ሰውን የሚታደግ ፍልስፍና ወይም ርዕዮተ ዓለም ቢሆን ኖሮ ሀገራችንን ጨምሮ ብዙ ሀገሮች ማርክሲዝምን ሞክረውት ነበር። እንዲያውም ማርክሲዝም በነፃነቱ እገሮች የታየው ነገር ይበልጥ ጉስቁልና፣ ድህነትና፣ በሰዎች መካከል አስመተማመን፣ መፈራራት መሰፈን ነበር።

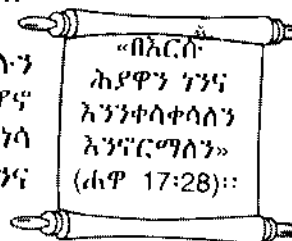
ለሰው ትምህርት፣ ገንዘብ፣ ቴክኖሎጂ፣ ላይንስ አስፈላጊዎች ቢሆኑም ሁሉም በሰው ውስጥ ያለውን ባዶ ስፍራ አይሞሉም። ሰው እግዚአብሔር ብቻ የሚሞላው ባዶነት አለበት።

«ሰነፍ፡ በልቡ፡-
አምላክ የለም
ይላል»
(መዝ 53:1)።

2.6 ኢንዲቪዲዩዊዝም

ኢንዲቪዲዩዊዝም ማለት ግለሰብ ማለት ነው። የኢንዲቪዲዩዊዝም ወርልድቪው ዋናው አስተሳሰብ «በእኔነት» ላይ የተመሠረተ ነው። ይህን ወርልድቪው የሚከተል ሰው ሁሉንም ነገር የሚያየው «ከራሱ» አንጻር በነጠላው፤ ራሱን ከሀብረተሰብ ነጥሉ ነው።⁵⁸ ኢንዲቪዲዩዊዝም የራሱን ጥቅም በመፈለግ ላይ ያተኩራል።

ኢንዲቪዲዩዊዝም የኤግዚስቲንሽያሊዝም ፍልስፍና ክፍል ነው። በኤግዚስቲንሽያሊዝም⁵⁹ ለው ለሚያደርገው ድርጊት፤ በሕይወቱ ለሚወስደው ዋና ውሳኔ ትክክል ወይም ስህተት መሆኑን የሚሰነዝበት መሰረድ የለውም። የኢንዲቪዲዩዊዝም ዋናው ግብ ግለሰቡ የራሱ ሀሳብ ያለውና ራሱ ያሰበውን ነገር መሥራት የሚችል መሆኑ ላይ ነው። ይሁን እንጂ ሰው ራሱን በራሱ ማኖር አይችልም፤ ሕያው ሆኖ የሚኖረው ከእግዚአብሔር ምሕረት የተነሳ ነው። «በእርሱ ሕያዋን ነንና እንንቀሳቀሳለን እንኖርማለን» (ሐዋ 17:28)።

⁵⁸ In Individualism "individual freedom, exempt from any concern with society, is the consistent drumbeat of individualism". John M. Yeats and John Blasé, p.171.

⁵⁹ Existentialism- The belief that existence is more important than essence and man has absolute freedom of choice. "Existentialism ... we create our own meaning and value. "Existence precedes essence." it is said. What we do, the choices we make, determine our essence. Existentialists, thus, seek to create their own meaning in a meaningless world."

<http://www.leaderu.com/orgs/probe/docs/w-views.html>

ኢንዲቪዲዩዊዝም በወርልድቪው መሰረድ ያለው

እውነት

የኢንዲቪዲዩዊዝም ዋናው መዘውር የግለሰብ ሳንነት ነው። ይህም ራስ ገዝነትና በራስ መተማመን ነው። ሌላውን ሳትጠብቅ ወይም በሌላ በማንም ሳትተማመን የራሱን ጉዳይ በራሱ ማድረግ እስብህ ይላል። ሌላውን መፈለግ በሌላው ላይ ሽክም መሆን ወይም በሌላው ላይ መደገፍ ነው። ሰው በሌላው በማንም ላይ ሽክም መሆን የለበትም ባይ ነው።

እምላክ

እምላክ ይኖር ይሆናል! ቢኖርም ባይኖርም ያለ እምላክ ኑሮአችንን መኖር እንችላለን። እምላክ በሰው ሕይወት ውስጥ አይገባም። እግዚአብሔርን የሚፈልጉ በራሳቸው መቆም የማይችሉ (በራሳቸው የማይተማመኑ) ደካሞች ናቸው ይላል። በእግዚአብሔር እታመናለሁ ከማለት ይልቅ በራስ መተማመን ይገባል ይላል።

ለው

ኑሮ ታላቅ ትግል ስለሆነ በዓለም ላይ የሚታገሱና ጥረት የሚያደርጉ ይላካላቸዋል። የሰው የራሱ ጉልበት (ኃይል)ና ፍላጎቱ የት መሄድ ወይም የት መድረስ እንደሚፈልግ ይወስናል። ሰው ለራሱ ወሳኝ ነው።

ደህንነት

በኢንዲቪዲዩዊዝም ወርልድቪው ደህንነት ማለት ዝና ማግኘት ነው። ስለዚህ ዋና ትኩረት መሆኑ ያሰበት አንድ ሰው በሰዎች እእምሮ ውስጥ ስለ እርሱ የሚቀረው ትዝታ ነው። ከሞትህ ዙጋ ለዎች እንደሆነ ስለ ምን ጉዳይ ያስታውሱሃል? ስለ ሀራኸው ሥራ? ስለ ንግግርህ? ወይም በሌላ መስክ ስላገኘህው ዝና? የሚለው ቁልፍ ትኩረታቸው ነው። ይህ በዓለም አቀፍ ደረጃ ታዋቂ፤ ዝነኛ (ወይም አይደል) ለመሆን መጣር ነው።⁶⁰

⁶⁰ "...individualism as a worldview, only fame or notoriety is eternal. This aspect of individualism is seen in the godlike status

እያንዳንዱ ሰው ደህንነት የሚያገኘው በስኬትና በዝና ነው ብለው ያስባሉ።

ሥልጣን

ሥልጣን የተመሠረተው በስውየው ላይ ነው። ሰው የሚያደርገው ውሳኔ መረጥሁት/ ምርጫ የነው። በሚል ነው። እያንዳንዱ ሰው ራስ ገዝ ነው። ሙሉ ሥልጣን አለው። ሥልጣኑ ከራሱ (ከስውየው) ይመነጫል።

ኢየሱስ ክርስቶስ፡-

ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ሰው ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስን መስኮት ነው ብሎ መቀበል የራሱን ነጻነትና ሙሉ ሥልጣን ለእርሱ ማስገዛት ስለሚሆን አንቀበለውም ይላሉ።

ዘላለም

የሰው ኑሮ በምድር የሚኖረው ዕድሜ ብቻ ስለሆነ በኢንዲቪዩዋሊዝም እርጅና፣ የጸጉር መሸበት፣ የፊት መሸብሸብ አይፈለግም። እርጅናና ሞት ኢንዲቪዩዋሊዝም መልስ ያጣላቸው ጉዳዮች ናቸው።⁶¹ ወጣት መምሰል በጣም ይበረታታል፤ ሽምግልናን አስመፈለግና ሽማግሌዎችን ማግለል ይታያል። ከዚህ የተነሳ ኮስሜቲክ ስርጅሪ እንደ መፍትሔ ይሞክራል። ዘላለማዊ የሚባለው ነገር የሰው ዝና መግነኑ ወይም በክፉ መዘከሩ ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ የተጠቀሰ «ግሰኝነት» ዓይነት አለ። ይህም ከዘላለም ሕይወትና ክፍርድ ጋር የተያያዘ ነው። ሰው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን የግል አዳኝ አድርጎ ይቀበላል። ይህን ሰማድርግ የግል ውሳኔ አስፈላጊ ይሆናል። እንዲሁም ስው በክርስቶስ የፍርድ ወንበር ፊት ሲቀርብ የሚፈረድበት በግል (በራሱ) ላይ ነው። እያንዳንዱ ስለ ራሱ መልስ ይሰጣል።

በሌላ በኩል ደግሞ ክርስቲያን ከግሰኝነት የራቀ ሕይወት እንዲኖር ባልንጆራውን እንደ ራሱ አርድጎ እንዲወድ መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምራል። ይህ ለሌላው ጥቅም የራሱን እስከመተው ድረስ ያስኬዳል። ኢየሱስ ክርስቶስን በማመን ዳግመኛ የተወለደ ሰው የራሱ አይደለም፤ የግል መብቱን ለክርስቶስ አሳልፎ ሰጥቶአል፤ የእርሱ ባሪያ ሆኗልና (1ቆሮ 6:19-20)። ከዚህም የተነሳ የአካሉ ክፍል (ብልት) ይሆናል። ይህ አካል ደግሞ ሁሉም ብልት በፍቅር የሚሠራበት ነው፤ አንዱ ሲጎዳ ሌላው ጉዳቱ የሚስማው ነው፤ ከሌላው ጋር ንብረት የሚያደርግ ነው (1ቆሮ 12:12-27። አንድ ሰው ከንብረተሰቡ ተነጥሎ ሰብቻው የራሱ የሆነ መሰኪያ ካበጀ፤ እንደፈለገው ሰመኖርም ከፈለገ ሥርዓተ አልበኝነት ይኖራል ማለት ነው። ስው በንብረተሰቡም ሆነ በቤተሰቡ ውስጥ ሰብቻው መኖር አይችልም።

በአጠቃላይ ኢንዲቪዩዋሊዝም ወርልድቪውን የሚከተሉ ሰዎች በማንኛውም የኑሮ መስመር ራሳቸውን በራሳቸው እንደሚያኖሩ ያምናሉ። ካለ እግዚአብሔር እርዳታ መኖር እንደሚችሉ ሲናገሩ በእርሱ ሕያዋን እንደሆኑና እንደሚንቀሳቀሱ (መዝ 66:9፤ ሐዋ 17:28) አላስተዋሉም።

that many celebrities achieve in the public mind". John M. Yeats and John Blasé, P. 174.

⁶¹ "Aging and death are two of the greatest challenges to individualism, because everyone faces the same fate and nothing can be done about it" Ibid.

2.7 ፖስት-ሞደርኒዝም (ድኅረ ዘመናዊነት)

ፖስት-ሞደርኒዝም ቃሉ እንደሚያመለክተው ከሞደርኒዝም በኋላ ወይም ከሞደርኒዝም ቀዋሎ የመጣ ማለት ነው። ስለ ፖስት-ሞደርኒዝም ለመናገር አስቀድመን ስለ ሞደርኒዝም እንመለከታለን።

ሞደርኒዝም

ሞደርኒዝም ቀጥተኛ ትርጉሙ ዘመናዊነት ማለት ነው። ሞደርኒዝም በአውሮፓ ከኢንዱስትሪ አብዮት መጀመር ጋር በታየው ሥልጣኔ ሳቢያ በጊዜው የነበረውን አመለካከትና እምነት ማለትም «የሽክብራዊ» ዘመን⁶² በመቃወም በኅብረተሰብ፣ በቴክኖሎጂ፣ በአለባባስ፣ በለዕል፣ ወዘተ. በሰው የነረ መስክ ሁሉ ለውጥን ለማምጣት የጀመረ እንቅስቃሴ ነበር። ዓለም በኢንዱስትሪ እንድታድግ ሃይማኖትን በተለይም ክርስትና እምነትንና ነባር አስተሳሰቦችን በዘመናዊ አመለካከት መተካት ትኩረቱ አድርጓል።

በፍልስፍናው መስመር በ17ኛውና 18ኛው ክፍል ዘመን በአውሮፓ የጀመረው ኢንላይትንመንት ወደ ሞደርኒዝም ተለወጠ። እውነት የሚገኘው በላይንሳዊ ምርምርና በአስተሳሰብ ምክንያዊነት (ፍልስፍና- ሪዝን) ነው ብሎ አለበት። ሁሉም ነገር በላይንስና በማትስ የሚለካ፣ የሚዳሰስ መሆን ስላለበት እውቀት ወይም እውነት የሚገኘው በሰሌት ነው የሚል ነው።

በዚህ ዘመን በባዮሎጂና በፖለቲካ ሳይንስ ዘርፎች አስተሳሰቡን ይመሩ እንደ ነበረ የሚታሰቡት ቻርለስ ዳርዊንና ካርል ማርክስ ነበሩ። ሰው ከእነሱት እንስሳ በናቼራል ሌሌክስን ተገኝ የሚለው የዳርዊን ኢቮሎሽን ተዎሪና የካርል ሌክስ ሥርዓት የውስጥ ተቃርኖዎች ስላሉበት ሠራተኛው ከክብርቴው አገዛዝ ነጻ

⁶² Rejected old Victorian standards

መውጣት አለበት የሚለው የማርክስ ዲያሌክቲካዊ ማቅረቢያዎች ርዕዮተ ዓለም ይጠቀሳሉ።

ሞደርኒዝም ዓለም ሥርዓት አላት፤ ተጨባጭ የሆኑ እውነቶች ስላሉበት ይህን በምርምር ማግኘት ይቻላል በአሁኑ ጊዜ በምርምር የማይደረሰባቸው እውነቶች ወደፊት ሊደረሰባቸው ይችላሉ፤ ያለዚያም ጨርሶ የማይታወቁ ሊሆኑ ይችላሉ ይላል። ስለዚህ የዓለምን (ተፈጥሮን) ጠቅላላ ምንነት ማወቅ ወይም መረዳት (ሚታናራቲቭ)⁶³ ይቻላል። ሚታናራቲቭ መረጃን በማለባለብ ሕይወትንም ሆነ ሌላ ማናቸውንም ነገር ማወቅ የሚቻልበት መንገድ ነው።

ሞደርኒዝም ምንም እንኳን ስለ እውነትና ስለ ሕይወት ማወቅ ይቻላል ቢልም የማውቂያ መንገድ ብሎ ያሰበው ከመለኮታዊ መገለጥ ውጪ ነበር። የእውነትን ወይም የሞራልን ልክ የሚወሰን ሁሉን ቻይ የሚባል የለም ብሎ ከመካድ አንስቶ በላይንስ ምርምር ራስን ማወቅ ይቻላል፤ ስለዚህ እውነት በላይንስ የሚገኘው ብቻ ነው ይል ነበር። መለኮታዊ መገለጥ ኢ-ፍጹማዊ ስለሆነ ከሰው አስተሳሰብዎ አድገት ጋር እየታየ በየጊዜው የሚሻሻል ነው የሚለውን የሞደርኒስት ወርልደቪው የሮም ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ጳጳስ ፒየስ 9ኛ በ1846 ዓ.ም. ተቃውመውት ነበር⁶⁴። ፒየስ 10ኛም ሞደርኒዝም ወደ ክህደት የሚመራ የስህተቶች ሁሉ ቅድሆ ነው⁶⁵ ብለዋል።

⁶³ Metanarrative:- An overarching story that describes or explains life.

⁶⁴ "The Roman Catholic Church has long stood in opposition to modernism. Already in 1846, Pope Pius IX had condemned the modernist proposition that 'Divine revelation is imperfect, and therefore subject to continual and indefinite progress, corresponding with the progress of human reason'." <http://witcombe.sbc.edu/modernism/modpostmod.html>

⁶⁵ <modernism ...a 'synthesis of all heresies,' ...'Modernism leads to atheism>, *ibid*.

ፖስት-ሞደርኒዝም

ፖስት-ሞደርኒዝም የሚለው ቃል ከ1930 ዓ.ም. ጀምሮ የሚታወቅ ሲሆን በተለይ እንደ ወርልድቪው መታወቅ የጀመረው በ1970ዎችና በ1980ዎች ነው። ፖስት-ሞደርኒዝም ስለ እውነት፣ ስለ ሰው፣ ስለ ሕይወት ምንነትና ዓላማ በሞደርኒዝም ውስጥ የነበሩ አመለካከቶችን በመቃወም የተነሣ ወርልድቪው ነው⁶⁶። የተከተለበት ስልት የሞደርኒዝምን ዋና ዋና አመለካከቶች በማፍረስ ወይም በመበተን በውስጡ ያለውን አስተሳሰብ መመርመር ነበር⁶⁷።

ፖስት-ሞደርኒዝም በላይንስና በስሌት ላይ የተመሠረተው የሞደርኒዝም አስተሳሰብ ሁሉን ነገር በስሌት ማወቅና መቆጣጠር አልቻለም ብሎ ተነሣ። ለዚህም የተፈጥሮ አደጋዎች እንደሚደርሱ አስመታወቀና የሁሉም የዓለም ጦርነቶችን መምጣት በስሌት ማወቅ አስመቻሉ እንደ ምሳሌነት ይጠቀሳሉ። ሁሉ ነገር በጥናት ወይም ምርምር ይገኛል የሚለው የሞደርኒዝም አስተሳሰብ በፖስት-ሞደርኒዝም እንደ ንጋ ቀር አስተሳሰብ እየታየ ነው⁶⁸።

የፖስት-ሞደርኒዝም ዋናው አስተሳሰብ ላለንተ ጥሩ የሆነ ለእንተ ጥሩ ነው፤ ለእኔ ግን አይደለም ወይም ላይሆን ይችላል የሚል ነው። ስለዚህ ሁሉም አመለካከት ትክክል ነው፤ ሁሉም

⁶⁶ As an anti-modernist movement ...postmodernism is seen as rejecting those elements that comprise the modernist worldview, including the ideas of truth, self, meaning, and purpose. In this respect, deconstructive postmodernism is seen by some as nihilistic. *Ibid.*

⁶⁷ Deconstruction- It 'deconstructs' the tenets and values of modernism by taking apart or 'unpacking' the modernist worldview in order to reveal its constituent parts. *Ibid.*

⁶⁸ "According to postmodernism, we are moving beyond modernism-beyond the machine, beyond science as the end all, beyond analysis as the approach to life, and beyond a belief in metanarratives. John M. Yeats and John Blase, p.182.

እውነት ነው ብሎ ያስባል። በፖስት-ሞደርኒዝም ወርልድቪው ፍጹም እውነት የሚባል ስለሌለ የአንድን ነገር ትክክለኛነት ወይም ስህተትነት ማነጻጸርና መመዘን አይቻልም። ስለሆነም በፖስት-ሞደርኒዝም ወርልድቪው ሁሉ ነገር ነውና አይደለም ነው። የፖስት-ሞደርኒዝም ክፍል የሆነው ኒሃሊዝም⁶⁹ ምንም እውነት የለም ሁሉ ከንቱ ነው (ዜሮ እውነት) የሚለው ይህን የበለጠ ይገልጻል።

ይሁን እንጂ ስው ሁሉ ሲፈጠር (ሲወለድ) ከሕይወት ጋር አብሮ የተሰጠው ሕግ (ሕሊና) አለው።

ይህ ሕግ በሰው ልብ ውስጥ እግዚአብሔር ያስቀመጠው እውነት የሆነውን አመልካች ነው። ቃሉ እንደሚል «ሕግ የሌላቸው እሕዛብ ከባሕርያቸው የሕግን ትእዛዝ ሲያደርጉ፤ እነዚያ ሕግ ባይኖራቸው እንኳ ለራሳቸው ሕግ ናቸውና፤ እነርሱም ሕሊናቸው ሲመስከርላቸው፤ እሳባቸውም እርስ በርሳቸው ሲነሳስ ወይም ሲያመካኝ በልባቸው የተጸፈውን የሕግ ሥራ ያሳያሉ» (ሮሜ 2:14-15)።

«ሕግ የሌላቸው
እሕዛብ ከባሕርያቸው
የሕግን ትእዛዝ
ሲያደርጉ፤ እነዚያ
ሕግ ባይኖራቸው
እንኳ ለራሳቸው ሕግ
ናቸውና፤ እነርሱም
ሕሊናቸው
ሲመስከርላቸው፤
እሳባቸውም እርስ
በርሳቸው ሲነሳስ
ወይም ሲያመካኝ
በልባቸው የተጸፈውን
የሕግ ሥራ ያሳያሉ»
(ሮሜ 2:14-15)።

⁶⁹ Nihilism- Latin nihil: - nothing. a: a viewpoint that traditional values and beliefs are unfounded and that existence is senseless and useless; b: a doctrine that denies any objective ground of truth and especially of moral truths. *Merriam Webster 11th Collegiate Dictionary*

ፖስት-ሞዴርኒዝም በወርልድቪው መስክ ያወጣቸው

አውነት

ፖስት-ሞዴርኒዝም 'አውነት'ን በሁለት መንገድ ይገልጻል።

1. አርግጠኛ የሆነ ወይም የሚታወቅ አውነት።

$2+2 = 4$ እንደሆነ ሁሉ አውነት ያው አውነት ነው። ይህ አውነት ሰው በያምነውም ባያምነው አውነት ነው። ይህም እንኳ በሆነ ፖስት-ሞዴርኒዝም ወርልድቪው እንዲህ ዓይነት አርግጠኛ የሆነ አውነት የለም ብሎ ያስባል።

2. አንተ አውነት ነው ያልከው አውነት ነው።

አውነት መስክ ያለበት አንተ አውነት የምትለው ያ አውነት ነው። አንድ አባባል አውነት የሚሆነው እንደተናጋሪው ሰው ነው። አንድ ሰው የሚያምነው ነገር ያ ለራሱ አውነት ነው። ምንም እንኳን $2+2 = 4$ እንደሚለው ዓይነት በሂሳብ ለሚረጋገጥ አውነት ፖስት-ሞዴርኒዝም መልስ መስጠት በቸግረውም በአጠቃላይ አንድ ሰው ስህተት ነው የሚለው ለሌላው ትክክል ሊሆን ይችላል ስለሚል ፍጹም አውነት የለም። ዛሬ አውነት ነው ተብሎ ተቀባይነት ያገኘ ነገር ነገ ሊለወጥ ይችላል፤ ስለዚህ በፖስት-ሞዴርኒዝም "አውነትና ውሸት ተፈራራቂዎች ናቸው"⁷⁰።

በፖስት-ሞዴርኒዝም አውነት በእያንዳንዱ ሰው እይታና ውሳኔ ላይ የተመሠረተ ነው። አውነት ለሃሰው የተተው ነው፤ የጋራ አውነት የለም። ለሁሉም ሰው የሚሆን አውነት የለም፤ አውነት አንጻራዊ ነው፤ ከሰው ወደ ሰው ሊለያይ ይችላል⁷¹። ለአንዱ

⁷⁰ ፖስት-ሞዴርኒዝምን ዋና ባሕርያት ለመረዳት <http://www.associatedcontent.com/>

⁷¹ "...postmodernism focuses on individual system-building. Whatever the individual views as truth is the only truth for that person. No single standard of truth exists. ...truth is what you make it: 'whatever works for you.'" John M. Yeats and John Blasé, p.183.

ሁኔታ እውነት የሆነው ለሌላ ሁኔታም ይሆናል ማለት አይቻልም።

ፖስት-ሞዴርኒዝም ወርልድቪው ከአውነት ጋር በተያያዘ በሁለት አንኳር ነጥቦች ላይ ያተኩራል።

ሀ. አውነትን በግል መለማመድ።

እያንዳንዱ ሰው የራሱን አውነት ማግኘት አለበት። ሌላው በሚነግረው ላይሆን ራሱ ለራሱ አውነት የሆነውን መመርመርና መለማመድ አለበት። ይህን ያገኘውን አውነት ለመግለጽ ለግሉ ነጻነት ሊኖረው ይገባል። ስለዚህ በልምምድ መማር ላይ ትኩረት ያደርጋል።

ለ. መቻቻል⁷²።

አንድ ሰው አውነት ነው የሚለው ነገር አውነትነቱ ለዚያ ሰው ብቻ በመሆኑና ሌላን ሰው የሚያቅፍ ስላልሆነ ከሌላው ጋር በመቻቻል መኖር አለበት። ራሱ አውነት ነው የሚለውን ለሌላው በመነገር ይህን አውነት ተቀበል ሊለው አይገባም። ሁሉም ሰው የራሱን አመለካከት ሊይዝ ይችላል፤ ለሌላው ሰው መናገር ወይም ማስተላለፍ ግን አይችልም የሚል ነው።

እምላክ

ፈጣሪ የለም ይላል። እምላክ ስለ መኖሩና አለመኖሩ በእያንዳንዱ ሰው አመለካከት ላይ ይወለዳል።

ለው

በመሠረቱ ሰው መልካም ነው፤ ምንም ክፉ ነገር (ኃጢአት የሚባል) የለበትም። ሰው የተፈጠረ አይደለም። የሰው ሞራል የሚኖርበት ማኅበረሰብ ሞራል ውጤት ነው።

⁷² "Tolerance-In a postmodern context, an acceptance of any worldview, no matter how bizarre it might seem... Challenging someone's worldview or seeking to convert someone is seen as intolerant". Ibid. P.192.

ሥልጣን

ሥልጣን ያለው በሰው ሀሳብና በልምምዱ ላይ ነው። ለው የራሱ ባለ ሥልጣን ነው። ለው ከራሱና ራሱ ከሚለማመደው በስተቀር በራሱ ላይ ምንም ሥልጣን የለም። ለው ያልተለማመደው ነገር ሁሉ እውነት አይደለም። ተመራማሪው፤ ውሳኔ ሰጪው፤ የትክክለኛነት መለኪያው ራሱ ነው። ለው ሁሉ በሁሉ ነው። ሌላ የሥልጣን ምንጭ የለም ይላል። ለውየው ከደረሰበት በስተቀር ሌላ እውነት ስለሌለ የሰው ዘር ሁሉ ሊያውቀው የሚገባ አንድ እውነት አለ ብሎ የሚናገር ሃይማኖት አሰራሊ አይደለም።

ደህንነት

ኃጢአት የሚባል የለም። ለው ራሱን መረዳት ሊችል ያንጊዜ «ደህንነት» ነው፤ ራሱን ማወቅ ነው። ለው ራሱን ሊያውቅ የራሱን ነጻነት ያገኛል፤ ይህ የሚሆነው ከራሱ ሌላ ምንም ዓይነት ሥልጣን አንደሌለ ሲገነዘብ ነው። ደህንነት ለው ራሱን ማወቁ ነው። ለው ራሱን «በሙላት» ሊያውቅ ራሱን ነጻ ያደርጋል፤ ይህ ነው ደህንነት። ኃጢአት ስለሌለ ንስሐ አያስፈልግም፤ ውድቀት ስለሌለ አዳኝ አያስፈልግም። ኃጢአት ኅብረተሰብ ያመጣው ህላብ ነው።

ኢየሱስ ክርስቶስ

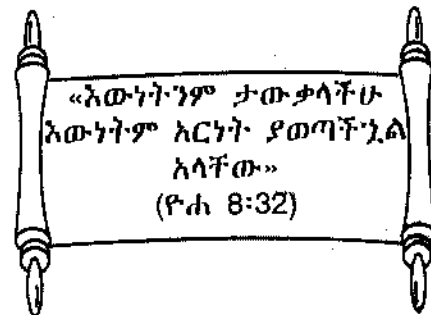
ኢየሱስ ታላቅ አስተማሪ፤ መሪ፤ ላመነበት ነገር ለመሞት የቀረጠ ለው ነበር። ሆኖም አንዳንድ ትምህርቶቹ አለቸጋሪ ናቸው። በተለይ አርሱ እውነት አንደሆነ የተናገረውን መቀበል አይቻልም።

ዘላለም

ዘላለም የሚባል የለም። ለው አንድ ጊዜ ከሞተ፤ በቃው። ከሞት በኋላ ሕይወት የለም።

ምንም እንኳን ፖስት-ሞደርኒዝም ለሁሉ የሚሆን እውነት የለም ቢልም መጽሐፍ ቅዱስ ሊታወቅ የሚችል እውነት መኖሩንና ይህ እውነት ነጻ የሚያወጣ አንደሆነ «እውነትንም ታውቃላችሁ እውነትም አርነት ያወጣችኋል አላቸው» (ዮሐ 8:32) በማለት ይናገራል። እንግዲህ የዚህ ወርልድቪው አስተሳሰብ

የእግዚአብሔርን ሕልውና በመካድ ለውን በአምላክ ሰፍራ ማስቀመጥ፤ መጽሐፍ ቅዱስን መቃወም ነው። የወንጌል መስፋፋትን አጥብቆ ይቃወማል። በራሱ እውነት የሆነ የለም። የሚለውና «በመቻቻል መኖር እንጂ ወንጌል መሰበክ የለበትም» የሚሉት የፖስት-ሞደርኒዝም ዐምዶች የክርስትና እምነት ተግዳሮቶች ናቸው።

እንደ ፖስት-ሞደርኒዝም አስተሳሰብ ለአንዱ ቀይ የሆነው ለሌላው ቢጫ ነው፤ ለሌላው ደግሞ አረንጓዴ ነው። አንተ ቀይ ነው ያልኸው ቀይ ቢሆንም የሆነው ግን ለአንተ ብቻ ስለሆነ አረንጓዴ ነው የሚለውን ቻለው፤ አትናገረው አንደ ማለት ነው። ስለዚህ ለአንድ ለው ወንጌል መንገር የመቻቻልን ሥርዓት መተላለፍና አርሱ እውነት ነው ብሎ የተቀበለውን መጋፋት ይሆናል ይላል። «መቻቻል» የፖስት-ሞደርኒዝም ዋና ዐምድ ሲሆን ይህን በሚመለከት ሰፊ ያለ ማብራሪያና ምላሽ በከፍተኛ 4 ቀርቧል።